

KOLOZSVÁR

Kiadóhivatal:

BELKÖZÉP-UTCA 4. SZÁM.

ELŐFIZETÉSI DÍJAK:

Egy évre 16 frt.
Fél évre 8 frt.
Negyedévre 4 frt.
Egy hónapra 1 frt 50 kr.
Egy szám ára 6 kr.

HIRDETÉSI DÍJAK:

Egy 10 cm. térű hirdetés első alkalommal 4 kr.
Ezután 3 kr. (gyászok, kereskedők és
iparosok árkedvezményben részesülnek.
Bélyegilleték minden hirdetés után 30 kr.
Nyilv. sora 25 kr.

ZAJ A BALOLDALON.

Kolozsvár, június 4.

A képviselőházban tegnap került tárgyalás alá az 1889-iki állami költségvetésről szóló törvényjavaslat.

Ezt az alkalmat az ellenzék más években is fel szokta használni, hogy megújítsa azon bizalmatlansági nyilatkozatokat, melyeket magának a költségvetésnek tárgyalásánál elmondott. Ez most is megtörtént. A függetlenségi párt részéről Irányi Dániel, a mérsékelt ellenzék nevében pedig Királyi Pál tagadták meg a törvényjavaslat elfogadását.

De Irányi majdnem kizárólag a miniszterelnök személyét támadta, a mi kívánatos alkalmul szolgált a ház közbeszólóinak, hogy fölidézzék azon hecczek egyikét, minőkben a véderő-törvény vitatása alatt gyönyörködhetett a botrányserető publikum.

Irányi fölhalmozott egy csomó vádat, Károlyi Gábor gróf kitartóan közbeiktott, az ellenzék „hoch“-ozott és zajongott, kivált a miniszterelnök beszéde közben. Herman Ottó valószínűleg úgy találta, hogy Irányi igen szelíd volt, mert ő már proklamálta, hogy egyenesen gyűlöli Tiszát, ki megméltatja a nemzet becsületességét, kit el kell söpörni a miniszterelnöki székből stb. A következő ellenzéki szónokok is buzgolódtak abban, hogy minél élénkebb hangulatot teremtsenek, válogatott és válogatatlan gorombaságokkal.

Tisza válaszolt a két pártnyilatkozatra. Megcáfolta a vádak, kimutatta a saját álláspontjának igazát, s nem hagyta magát zavartatni az oppositio sűrű közbekiáltásai által, melyek helyely-közzel egész féktelenséggé váltak.

Csodálatos guszpus az ellenzék: mindegyre provokálni annak bizonyítását, hogy erőben, nyugalomban és argumentumokban mennyire fölül áll a miniszterelnök összes mérlegelő ellenfelein.

Kit hangolna már kedvezőtlenül Tisza iránt, ha Gábor gróf odakiáltja: „Nyomorult áruló“; vagy pedig, ha Balázs báró már a mennyei jusunkat is siratja és élőhalottak deklarálja azt a miniszterelnököt, a ki sohasem mulaszt el egy alkalmat sem, hogy föltette éreztetően dokumentálja ellenfeleinek, hogy nagyon ép erőben él, s hogy az

ő fegyvereivel szemben az ellenzéki ágyuk nem egyebek ártalmatlan játékszereknél.

A heccz már nem hat senkire és a mennyibe mégis van hatása, ez bizonyosan a homlokegyenest ellenkezője annak, a mit az ellenzék elérni vél. Lehetetlenség, hogy minden józanéletű ember, bármely pártálláshoz tartozzék is, — be ne lássa, hogy ilyen módon kormányt bukítani (még ha meg is volna ehez a kilátás) egyáltalán nem szabad. Lehetetlenség be nem ismerni, hogy ez a systema, melylyel az oppositio küzdelmet folytat, csak eldurvulásra vezet és károsan befolyásolja parlamentáris életünket. És végre: lehetetlenség észre nem venni, hogy e látma, e közbeszólások, e féktelenedés mesterségesen van inscenírozva, nélkülözi a benső komolyságot, s hogy az egész komédia csupán arra való, hogy a közvéleménynek gyöngébb elméjű és hiszékenyebb részét megfogják s megtartsák Tisza-ellenességnek. A heccz azok tiszteletére rendezetik, kiknek elég annyi, hogy hallják, ha valakit szidnak; aztán ők is szidják. És nem verik azzal a fejüket, hogy van-e okuk és minő okaik e káromkodásokra. Csak káromkodnak, tele tüdővel, nagy hanggal.

A parlamenti apró Boulangerek buzgóan szitják a parázst és fogékony keblekben és sikerült elérniük pl. azt a nevezetes eredményt, hogy az iskolás gyerekek, mikor majálisra kivonulnak, mostanság nem a tanáraikat éltetik, hanem Tiszát abczugolják.

A nemzet fölserdültebb elemei azonban, hova-tovább mind jobban el fognak távolodni e botrány-hajhászoktól, kik nem akarhatnak jót és üdvöset, ha gyűlölet és dühajkodás által törekednek céljukat elérni. Ez a meggyőződés, mely a nyugodt elemeknél egyre szilárdabbá válik, bizonyára utat talál azok értelméhez is, kiket a kis Boulanger-ek tartós lármája lángra lobbantott. És aztán — meglehet — hogy Károlyi Gábor gróf is megszűnik szereplő egyéniség lenni a magyar parlamentben; szereplő csupán azért, mert vékony hangon elrikasol egy-egy gorombaságot, mely mindig szellemtelen és mindig megbotránkoztató.

(Kolozsvár, jún. 4.) A naszdvidéki állam-javak ügye. Szilágyi Dezső igazságügyminiszter a képviselőház tegnapi ülésén válaszolt a na-

szódvidéki államjavak eladása tárgyában történt interpellációra. Az interpellációt Csátfár Zeigmond még az előbbi igazságügyminiszterhez intézte volt.

Szilágyi kijelentette válaszában, hogy az a bizottság, a mely a naszdvidéki államjavak ügyére vonatkozó összes vitás és közigazgatási kérdések tárgyában kiküldve volt, a legutóbbi időben befejezte munkáját és azt a kormányhoz beterjesztette. Az eddigi tárgyalásokból kivehető a kormány azon határozott szándéka, a melyre a házban is célzás történt, hogy ezen egész ügy végbejezése törvényjavaslat alakjában a ház elé terjesztessék és a ház beleegyezésétől tetesek függővé. A naszdvidéki ügyekre vonatkozólag közelebből két törvényjavaslat lesz benyújtva. Az egyik törvényjavaslat, az eddigi törvénynek megfelelőleg, az 1872. március tizenketedikén létrejött szerződésre nézve bizonyos törvényhozási intézkedéseket hoz javaslatba a t. háznak, a melyekkel egyetemesen ezen szerződési, ezen cseré- vagy elidegenítési ügyet tökéletesen be volna fejezve. A másik törvényjavaslat tárgyalni fogja a naszdvidéki birtokviszonyok rendezését, különös tekintettel arra, hogy az ilyenmű viszonyokra fennálló 1871. és 1881. törvényszikkeknek némely határozatait ezen birtokviszonyokra nézve a kormány módosítani czél szeritnek látja.

E két törvényjavaslat összevett, a mint a ház ülésején, mindjárt az első napokban be fog nyújtatni a kormány által.

(Budapest, jún. 3.) Az országházból. A képviselőház ma a költségvetési törvényjavaslatot tárgyalta. Hegedűs Sándor előadó bevezető beszéde után Irányi Dániel, a kormányelnök régebbi nyilatkozataira, a katonai büntető-törvénykönyvre, választási visszaélésekre Bosznia-Hercegovinára és egyebekre kiterjesztendő becsületes megtagadva a költségvetés megszavazását, az irányban, pártja tüntető helyeslései közt határozati javaslatot terjesztett fel. E beszéd alatt Károlyi Gábor gróf, a miniszterelnök közbeszólásai miatt, az elnök rendre utasította.

Királyi Pál felszólalása után, melyben szintén megtagadta a budget elfogadását, Tisza a miniszterelnök kitűnően sikerült, tárgyalagos replicában felelt meg Irányi és Királyi vádjaira. A többség lelkes éljenzessel fogadta a miniszterelnök hatásos és egyáltalán minden vádaskodásra részletezen kiterjedő replicáját. Tisza beszéde alatt az ellenzék némely furiosói ismét elkezdtek, közmegebotránkozásra, a hochkiáltásokkal. Károlyi Gábor pedig, otrombaságá miatt, másodszer is rendre utasította az elnök.

Herman Ottó, bevallva, hogy belőle nem csak az ellenfél, de a gyűlölő ember is szól Tisza ellen, ebből a tenorból beszélt végig, főképp a miniszterelnököt támadva cynicus kíméletlenséggel. Öt percznyi szünet után Orbán Balázs mondá el dörgedelmes szövegeit, még mindég Kolozsvár iparosai elégitik ki.

1787-ben van Kolozsvárt: ötös, borbély, rézműves, gombkötő, posztócsináló, kalapos, szappanos, kádár, kötélverő, szíjgyártó, takács, fésűs, halász, kordovános vagy timár, német cipész, német szabó, csizmadia, magyar szabó, szőcs, nyerges, vasaló kovács, lakatos, kocsi-szító, asztalos, fazékas, mészáros, zsemlés, öszeszen 27 czéh. Ezek között négynek nemetűl s a többi 23-nak magyarul vannak szövegező szabályai.*

E czéhek munkássága mondhatni csak a napi élelmi, ruházati és butorzzati szükségletekre szorítkozott s jelentőseggel kevésbé bírt a város határain túl, de mégis terjedtebb munkakört fogott fel a mainál, s kedvező politikai viszonyok között idő folytán újra föllendülést nyerhetett volna. E helyett azonban ismét csak nehéz küzdelem volt végzete, s közigazgatási szempontból figyelemre méltó azon történelmi nyomonok, a melyek némely ma már kihalt iparágak a külföldi ipar betolulása termékeivel folytatott harczát jelzik, egész a legújabb korig.

* Kolozsvár lakosságának ez időben való magyar jellegét érdekesen illusztrálja az a felirat, melyet a kormányzat az országgyűlésnek küldötték, melyben a tanácsotól elvárta, hogy „jelentéseit azon nyelven tegye, mint a mely meg van alapítva, hogy a közdolgok azon végeztessenek“, t. i. német nyelven. Megítélt szavak méltó tájékoztatóval közölhetők vizsáirni, — szól a felirat — hogy ámbár a felség minden parancsára utolsó csepp vérökig és véglegelőkig készek, de oly szerencsések lenni bármily szorgalom mellett sem tudhatnák, hogy a közdolgoknak a mondott nyelven folytatására magokat alkalmassáknak nyilváníthassák, melynek gyökere okait elhallgatják ugyan, de remélik, hogy a kir. kormányzat ezt nem az ő tunyaságuknak, vagy hanyag igyekezetöknek, hanem inkább a német nyelv nehézségeinek s mostani idők, valamint előidézők körülményeinek tulajdonítja. Kol. tört. III. köt. 402. l.

mire Holló szintén a költségvetés megszavazása ellen nyilatkozva, nagy általánosságokban tartott vádakkal dobálózott a kormány ellen, minő péld., hogy 14. év alatt nem tette az országot modernné, rendezetté, hatalmasá, elítélte a kormány egész irányát s nagy hevében a ház tagjait „tisztelt polgártársaknak“ titulázta, mi által előrelép beszédének egész jellegét, mely nem volt más, mint kortesbeszéd.

A vitához még 5 szónok van felirva.

Sándor czár felköszöntője. Még mindig nem csökkent a szenzáció, melyet Sándor czár ismert felköszöntője Európáért keltett. A berlini összes kpmánypárti lapok folyton teljes tartózkodást tanúsítanak a czári manifestációval szemben, de hallgatásukat általánosnak jelentőségesnek tekintik. A független sajtó nézete egészen abban foglalható össze, hogy rossz szél fú Oroszországra felől. A „National Ztg.“ így nyilatkozik: „Az első pillanatra a felköszöntő békés tünetnek látszik, mert egy olyan Oroszország, melynek Montenegró az egyedüli barátja, nem gondolhat harcias vállalatokra, melyekben legalább is két nagy katonai hatalommal kellene számolnia. Másrészt azonban a felköszöntő, minthogy az ily állapot Oroszországra hosszabb ideig elviselhetetlen, kevésbé örvendetes kombinációknak is tért enged, ha csak a czár sohaját a békepolitikához való végleges, reáigánt áttérés előhírnökének nem lehet tekinteni.“

A MINISZTERELNÖK BESZÉDE.

— A képviselőház tegnapi ülésén. —

Tisza Kálmán a következő beszéddel válaszolt azon támadásoknak, melyekben a költségvetési törvényjavaslat tegnapi tárgyalása alkalmából előbb Irányi Dániel, majd Királyi Pál részesítették a miniszterelnököt és politikáját:

T. ház! (Zajos hoch! kiáltások a szélső-bal felől.) Zajos éljenzések jobb felől. Halljuk! Halljuk! Minthogy az ellenzék egyik árnyalata részről párttáborozati javaslat adott be és a másik árnyalat részéről is megfogalmazott nyilatkozat, azt hiszem, most van az időpont, midőn, a hallottak után, nekem is nyilatkoznom kell. (Helyeslés.)

T. ház! Megengedem, elismerem, hogy 14. évet meghaladó ideig állani a kormány élén, nem mindennapi eset; az bizony kihívja az ellenzékieknek és az ellentétes véleményen levőknek legelőször támadását. (Zaj. Mozgás bal felől.) De azt nem ismerem el és épen az, hogy Irányi igen t. képviselő ur most minő vádakot emelt ellenem, melyekre még: visszatértek, bizonyítja, hogy tévedt ebben, hogy bármily hosszú működési idő után, a pártusák közepette igazságos ítéletet mondani lehessen. (Helyeslés jobb felől.) A mostani szenvedélyes párttáborozatok közepette igazságos ítéletet sem ő, sem más hozni nem tud. (Élénk helyeslés jobb felől.) Nagy zaj és mozgás bal felől.) Igazságos ítéletet lehet hozni akkor, midőn az illető, a ki hosszú ideig állott a kormány élén, vagy a nyilvános élet terétől, vagy egyáltalában letűnik. De a szenvedélyek mostani uralma alatt igazságos ítéletet nem fognak mondani. (Zaj! Ugy van! bal felől. Mozgás. Zaj jobb felől.)

van! jobb felől.) Már pedig azt nem tagadhatja senki, hogy ma sokkal inkább, mint bármikor, a t. tulajdon a szenvedélyek hatása alatt áll. (Zajos helyeslés jobb felől.)

Irányi t. képviselő ur még egy dologban tévedt, mely tévedést, midőn más hozta fel, évekkel ezelőtt már helyreigazítottam. Ő azt mondta, hogy 1875. februári szövetséges társak voltak. Hivatkozom az országgyűlés naplóira, hogy ezen oldalról és azon párt részéről, melynek a t. képviselő ur a vezére, senki, sem miniszter, sem más, oly éles támadásokban, mint én, azelőtt nem részesült. Így tehát mi szövetséges társak — engedelmet kérek — akkor sem voltunk. (Helyeslés jobb felől.)

A t. képviselő ur felemlítette, sőt fel is olvasta, a mit nem veszek rossz neven, sőt bók-nak tartom. — 1875-iki februári beszédemnek egy részét; és mert minden, a mire akkor ráutaltam, a mit reméltem, el nem éretet, a nélkül, hogy tekintetbe vennék, hogy a világ eseményei miképp alakultak, engem tesz felelőssé. (Derűltség bal felől.)

Felhozza például a t. képviselő ur (Nagy zaj), hogy én a szabad kereskedelm és a szabad forgalom hívének vallottam magamat s ime az ellenkező történt. Tehát azt hiszi a t. képviselő ur, hogy ha nem én, hanem ő, vagy más ülne ezen helyen, midőn egész Európában az ellenkező áramlat uralkodik.

Horánszky Sándor: Itt intendáltak! (Zaj! Ugy van! bal felől. Mozgás. Zaj jobb felől.)

Tisza Kálmán miniszterelnök: ... akkor egy államnak, legyen az akár az osztrák-magyar monarchia, akár Magyarország, a másik áramlat mellett megállani teljességgel lehetetlen. (Zaj! Ugy van! a jobb oldalon.) Mutatják ezt nálunknál hatalmasabb, gazdagabb államok példái, a melyek közül egyik sem térhet ki ily hatalmas áramlat elől, ha csak önmagát tönkre téteni nem akarja. (Zaj! Ugy van! a jobb oldalon. Felkiáltások a bal oldalon.) Mutatja Románia példája. Ellenmondások. Zaj a jobb oldalon.)

Felhozza a képviselő ur azt is, a mi a bankkérdésben történt és itt mindenekelőtt arra figyelmeztetett — ezt is elmondtam, hivatkozom a ház naplóira, már évek előtt, — hogy, midőn a bankkérdés miatt beadtam lemondásomat, ezt nem a nélkül vettem vissza, hogy előttem volna akkor, a mit akartam, de úgy, hogy azt elértem. — Megmondottam már bővebben, hogy az önálló magyar bank felállítását iránt megvettem minden puhatólást Európában összes pénzpiacain. (Közbeszólás a szélső-bal oldalról: Itt tettek ajánlatot!) Tudom, volt egy ajánlat: itt tették a ház tornáczaín és midőn én nem hívatlak, de egy megbízott közeg által végére jartam a dolognak azon illető angol pénzről, melyre az ajánlattevő hivatkozott, ott azt mondták: igen szívesen, mihielyt a valuta helyére lesz állítva, de addig semmi feljélt alatt. (Zaj! Ugy van! a jobb oldalon. Zaj és ellenmondás bal és szélső-bal oldalán.)

Ezután nem tehettem egyebet, mint hogy arra törekedjem, hogy a létező bank legyen osztrák-magyar bankká, feleljen meg lehetőleg szerkezetben is a dualizmusnak, elégitse ki jobban, mint eddig, a magyar hitelügyeket,

A KOLozsvár TÁRCZAJA.

Kolozsvár.

Közigazgatási tanulmány.

Dr. BÉKÉSY KÁROLY-TÓL.

(7) (Folytatás.)

A pusztá tornyok és a kőfalakon levő folyosók megépítésére minden font husra egy batka adott vetett ki a város. 1697. május 6-án, farkas-, torda-, közép- és király-utca kivételével, ismét az egész város leégett, mit a beszállásolt német katonaságnak tudtak be. Négy templom és két collegium lett porrá, 800 más adat szerint 600, meg más adat szerint 1800 házzal. A főtéri templom körül sok bomba volt felhalmozva s ezek a toronyak alapját is annyira megrongálták, hogy a templom az újabb időkig torony nélkül maradt. Harmadnapra, a krónikás szerint, a város felett „nagy égháboru tört ki, sűrű menyőkhallással, jég-övevel, melyek miatt a már elégett puszták falai leomolván, számtalan embert megölték.“ 1723. sept. 2-án elégett ismét a szappany- és középutczák, a középkapui tornyokkal együtt, melynek óráharangja is leest. Így ment tönkre, majdnem egy egész századnak réa csoportosuló csapásai alatt egy virágzó magyar iparváros. Váltakozó ostrom, hadi sárczok, pestis, tüzvész az ipar továbbfolytatásának minden feltételétől megfosztották a szegényedtet megmaradt polgárait is. A sors üldözései miatt elfásult lakosság felhagyván a városi tisztviselők sáfárkodásának ellenőrzésével, a pusztulás befejezésével ezek emésztették a város megmaradt erejét. A pol-

gárság a szebeni kormányzékhez folyamodott saját fiai ellen, kérvén, hogy egy kiküldendő bizottság „látásból tudja meg, mint lett az egykori kincses Kolozsvár nem csak szegény, de elnyomorodott Kolozsvár.“ A kormányzék kiküldött biztosai a városban, a hol már évekkel ezelőtt az egykoros versző szert: „nincs egy ép ház tizben.“) csak „elnyomorodott“ és eladósodott lakosságot találtak, tehát segedelmező pénzár felállításáról gondoskodtak, s 42 pontból álló szabályzatban erőteljes intézkedéseket tettek a megsemmisülés révén álló város megmentésére.

Ezzel véget is ért Kolozsvárnak más külföldi városokéval egy színvonalon álló ipara. A helyzetet eléggé jellemzi egy 1735-ki árszabályzat, mely szinte feleslegesnek tartja Erdély hírneves aranyműves-iparára nézve az árakat megszabni, miután „ötövmunkát most ritka ember dolgoztat, vásárra pedig banemha az oláhok.“ Ez iparág tehát már akkor elpusztultnak volt tekinthető. Egykor az európai piacokat járó kereskedőiről és a legutóbbi bazi vásárokon is szereplő iparosairól egy, a kormányzék rendeletéből készült, 1775-iki jelentés pedig azt állítja, hogy „a városban csak 2 kereskedő van, a kik semmiféle sokadalomba sem járnak; a czéhes, birtokos mesterekből pedig csak tizen dolgoznak, őszön, tavasszal és nyáron a föld- és szőlőművelést folytatják, s csak a közelebbi, néhány mértföldre fekvő falvak és városok vásárait járnak, jövedelmük pedig oly csekély, hogy földművelés nélkül nem tudnának adót fizetni.“

Minadazonáltal kevésbé finom iparcikkakkal a helybeli és közeli vidék szükségleteit

* Ugyanezen versző többek között a farkas-utczáról így emlékezik meg: „Farkas neved, de már szived nyúlál is inkább fél.“

drágábban adják a portékát, mint a hogy ígérték s czéhszerűnek tartják, ellensúlyozás kedvéért 1770-ben még más három kereskedőnek adni engedélyt, de már csak 150 frtért egynek és egy Poppa nevezetűnek 30 frtért, de azon feltétel alatt, hogy csak havasalföldi portékát, „fiskásat, faoltajt, malozást és más apróságot, u. m. festéket, gyapjút, gyapottat, selymet stb. tartson, kolozsvári kézmível (t. i. oly iparczikket, a melynek Kolozsvárt készítettnek) a czéhek kárára ne. Ha árul, boltjogát veszíti el; a portékát feljebb nem adhatja, mint a hogy sokadalomban lehet venni.“ 1782-ben már 6 örmény kereskedőtől 900 ft árulási díjt veszt be a város. 1793-ban Richel József pesti és debreczeni kereskedő 50 arany befizetése mellett kap engedélyt, hogy erdélyi, azaz olyan árucikkkel kereskedhessen, a melynek Erdélyben készülnek. 1794-ben 3 idegen zsidó „sok drága gyöngyöt és kőves portékát hozván Kolozsvárra“, az ötös czéh tiltakozott ellene, hogy megengedjék nekik az árulást, de végül is 20 aranyért értékesebb árak eladására meggyerték a kereskedők a jóváhagyást. 1808-ban és 1812-ben a könyvkötők a miatt panaszkodnak, hogy Tiltsch, a könyvkereskedő botjában levő könyvek megvizsgálására őket nem hívták meg, sőt Tiltsch Bécsből érkezett könyveit nem is szokta a könyvvizsgáló-bizottság előtt bemutatni, kérték tehát, hogy kiváltságait értelmében, Tiltsch-et az idegen kötetű könyveknek rájuk nézve káros árulástól tiltásák el, hogy csak a kötetlen könyveket árulhasson; mire a kormányzék azon fangos kibovót használta válaszában, hogy a czéhszabály, mely szerint czében kívül nem szabad mesterséget folytatni, csak a kolozsváriknak és nem a bécsieknek szól.

(Folyt. köv.)

(Élénk helyeslés jobb felől. Zaj és ellenmondás a bal és szélső oldalon.)

És miután első sorban ezt sem értem el, adtam be lemondásomat, ajánlottam másokat a kormányra és csak miután azt, a mit azon második sorban akartam, elértem, akkor mentem vissza a kormányba s lettem ismét miniszterelnökké. Ez a valódi tényállás. (Zajos éljenzés a jobb oldalon. Felkiáltások a bal oldalon: Hoch! Hoch!)

De menjünk tovább! (Halljuk! Halljuk!) Azt mondja a képviselő ur, hogy a vámszövetség megújítása alkalmával semmi javulás sem történt Magyarországra érdekében.

Ezzel szemben constátálhatom, hogy első sorban megtörtént az adóreformok szabályozása, mely a magyar kincstárnak évenként addig nem élvezhetett meglehetősen milliónyi jövedelmet adott. Ez az egyik. (Igaz! Ugy van! a jobb oldalon. Ellenmondások a bal és szélső oldalon.) A másik, hogy a vámtarifánál mindig igyekeztünk — és sokbanczál is értünk — a vámkat hazai érdekeinknek is figyelembe vételével, állítani megint arról mindenki meggyőződhetik, a ki elfogulatlanul akarja megnézni a különböző vámtételeket és egyezményeket, ha csak előre fel nem teszi magában, hogy semmit, a miben javulás van, elismerni nem akar. (Élénk helyeslés jobb felől. Zaj bal felől.)

De azt mondja a képviselő ur: kilitásba helyeztem, hogy 1877. folyamán lehető lesz a deficitet megszüntetni.

Elsőször is azt mondhatnám, hogy én is osztotam a 21 es bizottságban az iránt táplált, mondjak, illúsiókat; de nem azt mondom, hanem azt, hogy ismét, akkor, midőn senki sem tagadhatja, hogy 1875. után, midőn a költségek lehető redictiójára, szigorú gazdálkodásra megindult a pénzügyi helyzet tisztázása, hogy épen akkor megemelt a béke és rend a Keleten és mielőtt még a háború kitört volna, már éveken keresztül megbénított minden pénzügyi rendszert. Ezért engem tenni felelőssé, igazságon talán csakugyan nem lehet. (Élénk tetszés a jobb oldalon.)

A t. képviselő ur szóba hozta különben az orosz-török háborút, szóba hozta Boszniát és Hercegovinát.

Nem fogok a kérdésekről bővebben nyilatkozni, de azt egész nyugalommal s határozottan és az öndicséret hiánya nélkül mondhatom, — mert hiszen nem egyedül az én tényem volt, én csak egyik factor voltam benne — hogy az, hogy azon nehéz viszonyok között Magyarország egy háborúba való bevonását megmenekült s a mellett épen háború nélkül a Keleten befolyását többre vitte, mint valaha. (Élénk helyeslés a jobb oldalon. Nagy zaj és ellenmondások a bal felől.) Mondom: a háborút megmenekült mégis politikai eredményeket vitt ki, az azoknak, a kik azon politikát vezették és a kik benne részt vettek, bátran állítom, minden igazságos ítélet szerint nagy érdemül fog betudni. (Élénk helyeslés a jobb oldalon. Hosszas, nagy zaj és ellenmondások a szélső oldalon.)

Elnök: A t. képviselő uraknak nagyon nehezen esett, midőn itt néhány képviselő ur beszélgetett. A házszabályok szerint közbekialtásokkal a szónokot zavarni nem szabad. A mely képviselő ur ezt teszi, azt kénytelen lesz nek megsejtelni. (Helyeslés a jobb oldalon. Zaj bal felől.)

Tisza Kálmán miniszterelnök: Átment tovább a t. képviselő ur a főbb hibák felsorolására és idevé Deák Ferencz egy nagy beszédét, arra hivatkozott, hogy mióta Deák Ferencz nem vezette az ügyeket, mindaból nem történt semmi és cselekedetnek látta engem azal valódiul, hogy ez csak azért történt, mert bizonyos körökkel a jó viszonyt megzavarni nem akarom. — Hát, t. képviselőház, egyszer régen, nem én, hanem, úgy tudom, akkori miniszterteráram, a ki pénzügyminiszter volt, olvasta fel Deák akkori beszédéből, hogy a polgári házasságra nézve egy bizonyos cautelával élt, a mennyiben azt mondta, hogy „mihelyt lehető lesz”. — Gondolom, ez volt a kifejezés. De ezt csak melleleg említem meg; hanem meg kívánom jegyezni, a nélkül, hogy megtagadnám (Halljuk!), a mit positive hiszek — hogy a házassági kérdéseket mentől előbb a helyes elvekkel egyezleg meg kell oldani. (Helyeslés jobb felől.) De hozzátesszem, hogy első sorban én mindent kerülni óhajtok, a modorban is, az időpont megválasztásában is (Zaj bal felől. Halljuk! Halljuk!) a mi ebben az országban az eddig — hála Istennek! — békében élő felekezettek közt bizalmatlanságot, a mi felekezeti torzalkodást idézhetne elő. (Élénk helyeslés jobb felől.)

Es az egyik. A másik — és ezt már nem csak erre a kérdésre, hanem általánosságban mondom — az, hogy vannak bizonyos, magukban igen fontos kérdések, a melyeknek elvetése, időről időre való felmelegítése, ellenzéki részről, helyes lehet, de épen ha ily nagy elveket egy kormány maga is vall, nem szabad velük ellátni olykor, midőn ismerve az áramlatot (Mozgás a bal és szélső oldalon), azon elveket a megbotkástól félheti. (Ugy van! Élénk tetszés jobb felől. Mozgás a bal és szélső oldalon.) Ez, azt hiszem, határozottan kötelessége minden kormánynak, bárki álljon is az élén. (Igaz! Ugy van! jobb felől. Zajos ellenmondások a bal és szélső oldalon.)

Károlyi Gábor gróf: Ebben a században akarja bejutni? (Zaj)

Tisza Kálmán miniszterelnök: A t. képviselő ur beszélt tovább a választási visszaélések szaporodásáról. (Halljuk!)

Itt ismét azt mondhatnám és mondom is, mert igaz, — de nem erre helyezem a főszólyt — hogy nézze meg a t. képviselő ur, vajjon 1869-ben és 1872-ben nem voltak-e meg tisztázva azok a választási visszaélések, a melyek ma előfordulnak? (Igaz! Ugy van! jobb felől. Zajos ellenmondások a bal és szélső oldalon.) Én bátran hivatkozom arra, hogy igenis voltak (Ugy van! jobb felől) és bárki

bárki kiáltsa közbe, tagadom az ellenkezőt. De maga az, hogy milyen kevés az az eset, a melyet éveken keresztül ismételve fölemlítették (Igaz! Ugy van! jobb felől. Mozgás a szélső oldalon), bizonyos fokig bizonyították a mellett, hogy legalább is oly nagy mérvű visszaélések, mint a képviselő urak állítják, mostanában nem lehetnek. (Tetszés jobb felől.) De ne miltóztassék a visszaéléseknek mindég csak egy nemét emlegetni. (Helyeslés jobb felől. Mozgás a bal és szélső oldalon.) Miltóztassék emlegetni azt is, a mit egy alkalommalolt a tulajdonon még be is vallottak, hogy „igen bizony, mert valaki, a ki 3 évvel ezelőtt az ellenzékekkel szavazott, most máshova akar szavazni, levágtuk a buzáját és meggettük.” (Élénk derűség jobb felől. Zaj a bal és szélső oldalon.) Hát ez nem visszaélés? (Ugy van! Ugy van! jobb felől.) Ne miltóztassék tehát egy beszélő, mintha minden visszaélés csak egy irányból, egy helyről jönne. (Helyeslés jobb felől. Zajos közbe kiáltások a bal és szélső oldalon.)

Miltóztassék megmondolni azt is (Zaj a bal és szélső oldalon. Halljuk! jobb felől), hogy az utóbbi országgyűlés végén — talan erre hivatkozott Irányi t. képviselő ur — nyújtottam be egy törvényjavaslatot, melyet azután visszavettem. De miltóztassék visszaemlékezni arra is, hogy a visszavétel egyenesen az ellenzéki mindkét árnálvalának kívánságára történt. (Igaz! Ugy van! jobb felől. Felkiáltások a bal és szélső oldalon: Rosszul csinálták!) Abból tehát, hogy visszavettem, ellenem vádat emelni nem lehet. (Helyeslés jobb felől.)

Azt mondja tovább a képviselő ur, hogy a kormány nagyokkára nyújtott be törvényjavaslatot a verificatio másáért rendezése iránt. Engedelmet kérek, az első, ha nem csalódom, benyújtottam 1876-ban, azután benyújtottam még egy másik, azt már nem tudom, 1878-ban-e, vagy 1879-ben. Ez volt az a két törvényjavaslat, mely a verificatio kérdésére vonatkozott, mert a harmadik, a mint említettem, a választási visszaélések megtorlására czélzott. De azt mondja a képviselő ur, hogy mindenből, minden csekélyeségből cabinet. (Egy hang bal felől: Pártkérdés!) vagy legyen, párt kérdést — hiszen az körülbelül egyre megy — csinál a kormány; de ebből nem csinált. Miért nem csinált? megmondom: azért, mert ezen törvényről arról levén szó, hogy a parlament egy eddig gyakorolt jogáról lemondjon, ha valamit, egy a parlamentnek minden kormányomástól ment elhatározására kell bízni. Ez a parlamentarismus lényeges követelménye. (Élénk helyeslés és tetszés jobb felől.)

Justh Gyula: A 14. §-nál nem ezt az elvet alkalmazta! (Zajos helyeslés bal felől. Nagy zaj)

Tisza Kálmán miniszterelnök: De különben, tisztelt képviselőház, megvallom őszintén (Felkiáltások a szélső oldalon: Őszintén!), megvallom őszintén, hogy bár vannak aggályaim sok irányban arra vonatkozólag, hogy miképp rendezessék el a verificatio, de, mint említettem, a választási visszaélések megtorlására czélzott. De azt mondja a képviselő ur, hogy mindenből, minden csekélyeségből cabinet. (Egy hang bal felől: Pártkérdés!) vagy legyen, párt kérdést — hiszen az körülbelül egyre megy — csinál a kormány; de ebből nem csinált. Miért nem csinált? megmondom: azért, mert ezen törvényről arról levén szó, hogy a parlament egy eddig gyakorolt jogáról lemondjon, ha valamit, egy a parlamentnek minden kormányomástól ment elhatározására kell bízni. Ez a parlamentarismus lényeges követelménye. (Élénk helyeslés és tetszés jobb felől.)

Károlyi Gábor gróf: Igaz, de mégis sajnálom, gyalázat! (Élénk felkiáltások jobb felől: Rend! Nagy zaj)

Elnök: Károlyi Gábor gróf képviselő urat ezennel második ízben rendre utasítom. (Zajos helyeslés jobb felől.)

Tisza Kálmán miniszterelnök: Irányi t. képviselő ur beszéde végén idézett ímért beszédéből. Nagyon örülök, hogy tette, mert ma sem mondhatnék egyebet, Természetes, hogy azt, a ki az ellenséget az országba vezette, vezérre tenni nem fogjuk; a ki egy részvénnyel társulatot könnyelműséggel főnkre juttatott, arra annak ügyei vezetését ímért bízni nem fogjuk. De hátra van épen annak bizonyítása, hogy vajjon mikor és hogyan vezettém én az ellenséget Magyarországra; és hátra van annak bizonyítása, hogy vajjon Magyarországot és pénzügyeit könnyelműséggel főnkre tettem vagy vesztélybe sodortam-e? (Helyes és tetszés a jobb oldalon.)

Es midőn Irányi képviselő ur azt mondja, — és e részben Királyi Pál képviselő ur is erősítette — hogy az ország adóképtelenségének, illetőleg vagyonosodásának emelésére semmi sem történt; midőn Királyi képviselő ur azt mondja, hogy miedőnt látnak elszegényedést, akkor engedjen meg, ha azt mondom, hogy miaden szép és nagy egyéni tulajdonságai dacára a pártszenvedélynek fekete hályogában szenvednek (Ugy van! Ugy van! a jobb oldalon. Zaj a szélső oldalon.) És a mit a felől kiáltanak, hogy az a két legkevesébszenvedélyes ember, arra csak egy egyszerű megjegyzésem van. Ha ugyanis oly férfiak is, mint a kettő, odáig mentek, hogy a szenvedélytől elragadtatva, a legtisztább igazságot ne lássák és ha mindennek, a mi nem csak az országban, de másutt a világban történt, egy emberben akarják felfedezni az okát: akkor csakugyan, ha valami, úgy épen ez bizonyítja, hogy milyen nagy mértékben uralkodik a pártszenvedély a

tulso oldalon. (Ugy van! élénk helyeslés a jobb oldalon, zaj a szélső oldalon.)

T. képviselőház! Ismétlem, ezekkel szemben igazságosan ítélni ma — és elismerem, sem egy, sem más részről — nem lehet. De én egész nyugodtan hivatkozom nem csak a képviselőházra, hanem az ország nagy többségére is eddigi ítéletére (Élénk helyeslés és tetszés a jobb oldalon) és hivatkozom azután azon ítéletre, mely majd akkor fog mondatni, midőn a közünk folyó tusak elhalgatnak. Az igazolni fogja működésemet, mint olyat, — és nyugodt büszkeséggel mondom — mely a hazának, a nemzetnek javára vált és melynek egyik talán legnehezebb, de egyzersmind legkeservebb feladata volt az, melyet az utóbbi időben teljesítetek: a parlamentarismus megvédni a belső forrongás ellen. (Hosszasan tartó zajos helyeslés és éljenzés a jobb oldalon. Nagy zaj a bal és szélső oldalon.)

Ref. tanárok ünnepe.

— Az erdélyi ref. kollegiumok tanárainak értekezlete Nagyonyedon. —

— Saját tudósításunk. —

N. Enyed, június 3.

Röggel 9 órakor már zsúfolott telve volt a most először megügyített díszterem. A terem homlokát az alapító Bethlen Gábor fejedelem arcképe ékesíti, melyet Barabás Miklós festett, ki épen ebben az intézetben kezdte tanulni pályáját. A kép kerete, szőszék és díszbelyek, tölgyfából faragva, készíttve, csinos, görög ízlésű díszítések s szépen harmonizálnak a terem falainak jón oszlopaival s ornamentikájával. A karzatán az ének és zenekarok vannak elhelyezkedve.

A felszentelő ünnep megajátásául a főiskolai zenekar egy részletet ad elő a „Profetából”; azután a theologiai dalkar énekelte Ottó Vassárn reggel-ét.

Most a szószékre lépve Szász Domokos püspök, gondolatokban gazdag felszentelő imáját mondá el; meghatók voltak benne a vonatkozások a kollegiumot ért sok csapásra, 1849-ki veszedelmére; ellenben lelkesítő a fejedelmi alapítóra való emlékeztetés s a jövőben való remény szavai. A püspöki áldást nagy hatásúv tette a közvetlenség, melylyel a püspök egyzersmind szülővárosát is áldotta.

Az ima után egy meglepő szép alkalmi zeneköltemény előadása következett, melynek szövegét Varó Ferencz írta, zenéjét Borsai Sámuel, a kollegium zeneatánja szerző; előadásában az intézeti zenekar és három dalkar összesen mintegy száz ifju vett részt.

Pusztulából, vér s tűzből
Menekült a szellemháború;
Itt tanát vert kétség éve,
Nyugodalom, vést is érve.

Harczát vezet, újra győze,
Tábornokként megkötözve,
Dílt sánczán is helyt marada
Bethlen Gábor büszke hada.

Ma kell már minden helyre,
Fény mosolyog győzelemre,
Új reményre gyúl a tábor,
Áldva néz rá Bethlen Gábor.

Hozzá népe híven esd föl:
„Fejedelm, fényegedből
Láttad velünk szellemarczod,
Győzelemre vidd a harczot!”

A nagy tetszességgel hallgatott mű után, a felszentelő ünnep befejezésül a főiskolai zenekar Gumbert „Ohaját” adta elő.

Az ünnepély végződött, rövid szünet után a tanári értekezletet nyitotta meg Szász Domokos püspök a következő beszéddel:

Szerencsésnek vallom magamat, hogy e nemes, fényben és árnyban egyaránt: gazdag multu városnak vendégszerető kebelében, e történeti nevezetességű helyen; a fejedelm nagy alapító és főnemes örökében — a nagyenyedi Bethlen Collegiumnak magas méltóságban fölemelkedett e nagyszűz új épületben, egyházközpontunk érdemes tanárainak egybehívott értekezletén az előző széklet — néhány pillanatra — elfoglalhatom s önként, uraim, tiszteltelesen üdvözölhetem. Szerencsésnek vallom magamat, mert a collegiumi oktatás és nevelés ügye, melynek magas rendű kérdéseivel való foglalkozás képezi tanári értekezletünk nemes feladatát, nem csak hivatalos állásomnál fogva érdekel engem, hanem úgy érzem, hogy a szó legnemesebb értelmében szívembe van forrva s annak első sorban egyházközpontunkban fokozatos fejlődéséért, fölvirulását — parányi erőm mértéke szerint — szóval, tettel mindenképpen, mint eddig, úgy ezután is legkedvesebb kötelességemnek tartandom. E szent ügy iránti legbensőbb rokonszenvem s legmelegebb érdeklődésem a szülői hajlékban szállott rám örökségül s én ezt minden földi jónál nagyobbra becsülöm. Mert — nem kicsinyelve sem az elemi népoktatásnak, sem a felsőbb rendű egyetemi s bármely irányú szakképzésnek áldásos voltát s nagy fontosságát — arról vagyok meggyőződve, hogy egy human irányú gymnasium (nevezük ezt bár collegiumnak, vagy középiskolának) a nemzeti művelődésnek, az általános műveltség elterjedésének, intensív fokozásának s ezáltal egy nemzet értelmi és erkölcsi előrehaladásának s annak, a mi azt lehetővé teszi: az ember képének, leghatályosabb, hogy ne mondjam, nélkülözhetetlen tényezője.

Súlyt fektetek a szóra: emberképzés. Szerintem ez a fő s főleg korunkban, melyben lázas sietéssel kapkodnak annyian az után, a mi külsőképen csillog, de belső érzék nélkül; melyben sokak előtt az élet végcélja az anyagi jólét s a cél minden eszközt szentesít, — nem lehet eléggé hangsúlyozni az emberképzés szükségét, kiváló fontosságát, ép oly messzire mint melyreható jelentőségét; s nem lehet eléggé nagyra becsülni azon intézményeket, melyeknek feladata épen ez s azon férfiakat, kik e küldetésre egész életüket felszentelték. Mert bár bámulva szemléltem a különböző szaktudományok csodálatra méltó vívmányait s elismerem, hogy a mai kultúra nagy fejlettségében azok az érdem oroszlánrésze; bár tisztelettel hajlok meg a szaktudás előtt, ki elméjében a tudományok egyik, másik ágának kincseit garmadára gyűjtötte; de nem ta-

gadom, még azokban is első sorban az embert keresem, becsülöm s szeretem; ha pedig azt nem találom föl bennük, elmém hideg hóvalattal adózik ugyan nekik, de szívem elfordul tőlük. Keresem becsülöm, szeretem azt az embert, kinek elméje az ismeretekben bár folyton gazdaguló s így szellemi látköre vég nélkül szélesbül, de azért parányi bölcsességében föl nem fuvalkodik s nem veszi ajkaira ezt a káromló kérdést:

„Kicsoda a az Úr, hogy engedje nekik!” Azt az embert, kinek szíve meleg érdeklődéssel teljes az emberiség, a haza, az őt körülvevő társadalom küzdelmei, örömei s fájdalmai iránt s a saját sebekre a magából is kész szolgáltni, ha nem többel, egy pár balszomszaggal. Azt az embert, ki mindennél többre becsüli azt, a mi igaz, mindennél inkább szereti azt, a mi szép s mindennél inkább követi azt, a mi jó.

Magyar protestáns anyaszentegyházunk meg alapító, a reformatörök s a mi régi kis Erdélyünkben a fejedelmi fundátorok jól tudták, mit cselekedjenek, a midőn a szellemi ébredés első pillanatait, az újhódok kor hevéit, áldozatkészsgét, alkotó képességét első sorban emberképző intézetek — collegiumok — létrehozásában értékesítették s a jövőnkön biztos alapját, a nemzeti és nemes irányú általános művelődésnek fundamentumait megvetették.

Es mély bölcseséggel adták jelét az által, hogy ez intézeteket az egyházzal, mint isteni intézménnyel, legbensőbb szerves kapcsolatba hozták, azoknak kormányzását, belső berendezését s egész életmódját úgy szabályozták s irányították, mint magának az anyaszentegyháznak kiegészítő, alkotó részeit sküldetésének magasrendű célzatainak az oktatás és nevelés terén megvalósítói, eszközlői.

Mert hiszen maga az anyaszentegyház is — protestáns, mondhatjuk: krisztusi értelemben — egy végtelenül terjedő tan- és nevelőintézet, melynek feladata az, hogy lassanként az egész emberiséget magába ölelje, fölvilágosítsa s megnevelje. Az anyaszentegyház isteni megalapítója az alapítás az apostoli küldetés céljával ezt tűzte ki.

Erdélyi ref. egyházközpontunk is, mely az egyetemes kereszténységnek egyik — bár számban és erőben nem első rangú, de nemes küzdelmekben, a végcél felé irányuló törekvésekben, a küldetés teljesítése iránti hűségben nem is utolsó — alkatrésze, multjának összes tanu-bizonyosságai szerint, ezért ölelte kebelére mindig meleg szeretettel teremtő szellemének alkotásai között legelső sorban collegiumait, mint széleskörű oktató, nevelő tisztibben leghatalmasabb segítő társait. És bizonyítja a történet, hogy egyházközpontunk a koronként fölmerült egyes ki-sérletek ellenére, az anyaszentegyház és az ő collegiumai közötti legbensőbb kapcsolatnak, elválhatlan egyívű tartozásnak — mondhatnám egységnek — szálait nem hogy szétszakították, sőt még megerősítették sem engedte s elutasították magától mindig azt a felkelt, mely a collegiumokat, mint az egyháztól különváltság s független comparatiókat contemplálja.

Igaz, hogy az utóbb időben s különösen az 1861 ik évben megállapított szervezet keretében, az egyes collegiumok számára az önállóság, az autonómikus szabadságnak bizonyos mértékű biztosított, de az egyívű tartozásnak, a benső kapcsolatnak s az egyház főhatóságának épességben tartásául.

A tanári értekezletnek 1864-ben megállapított s ma is hatályban levő szabályzatában is az értekezlet alkotó elemeit körvonalozó 3 ik és 5-ik §-ban az egyház és collegium egyívű tartozásának s együttes működésének elve van kifejezésre juttatva, sőt egyetemes egyházunknak legújabb zsinati törvényhozása is ugyanazt az elvet proclámálta, midőn egyházi alkotmányunk egyik alaptételül kimondotta azt, hogy: a reformált egyház alsó és felső iskolái, mint a vallás szabad gyakorlatának jogával lényeges kapcsolatban álló intézmények s az egyház önfentartásának eszközei — mindentől — az egyház testéhez tartoznak s az egyházi hatóságok alatt állanak. (3 ik §)

Mély meggyőződésem az, hogy az elvnek s összes következményeinek szertelen fenntartása magyar protestáns anyaszentegyházunknak s abban kiváltságos a mi egyházközpontunknak, tekintettel az erdélyi részek felekezeti s nemzeti sajtós és válságos helyzetére, életkérdése.

Ma inkább, mint valaha.

Egyházunknak e téren ma már — Istennek hála érte — nem csak a többi egyházak, de hatalmas versenytársak lett az állam s Eversy jó, idős, de azt, ki annak küzdőmókáján erőtlenné bizonyul, kirelhetlenül megsemmisíti.

Részünkre e küzdelemben a templomok mellett leghatalmasabb tényezőink: a collegiumok. Ha azok az egyház testéhez tartozásuknak, a közös célra törekvés szükségének érzetétől áthatottak; ha azokban az egyház és annak intézményei, törekvései, célzatai iránti meleg érdeklődés, közrehatni kész rokonszenvnek és szeretetnek lelke él, s az egyház nyomába lépő ifju nemzedékek valódi protestáns vallásos és egyházi szellemben vezéreltetnek és neveltetnek föl bennük s lesznek a szó nemesebb értelmében embereké akkor a versenyből nincs mit remegnünk; vár ráunk a diadal pálmája.

E tekintetben Isten után a tanár urakról függ legjobban. Az anyaszentegyház a fejlődő nemzedékek oktatását, művelését rájuk bízta, s így kezükben van létve az anyaszentegyház egész jövőjének jelentékeny része. A tanárok collegiumainkban nem csak oktatók de nevelők is. Az ifjuság — s ennek így is kell lenni — nem csak a tudományokban mutatott, de egyszerűs mind a gondolkodás irányában az értekezés, a jellemben s a cselekvés módjában példányoké bennök keresi. Épen ezért, ha a gondajra bízott ifjuság a mellett, hogy előre halad

az ismeretek világában, egyzersmind egyházi s vallásos szellemben él s táns, ez első sorban a tanárok és is: ha nem, osztóznok kell a fele, s égen.

Nekem van hitem anyaszentegyházunk vendégei a felvilágosodás szellemének bizonygyözelében.

E hitelt lelkemben, tanári értekezletünk — Isten áldását kérve tanácskozásaira — megnyitottam nyilvánítom.

Most Zeyk József főgondnok üdvözölte az értekezlet tagjait és vendégeit, mire, gr. Csáky miniszter személyesítőjeül Kárfy Titusz, miniszteri tanácsos felelt a hozzá intézett elnöki üdvözlésre.

Bejelentették Szász Károly püspök s a testvérintézetek választói, a hozzájuk intézett meghívásokra; Erdődi Béla üdvözlő-táviratát is. Szász Károly, dunamelléki ev. ref. püspök lelehelől körbe vesszük ki: „Most csak lelkemben lehetek jelen annak az intézetnek örömeiben, melynek tövében születtem test szerint, falai közt lelkeleg; mely nyájás komolysággal tekintett le bölcsőmre; melynek emelőjén szivtam a tudomány első, gyöngye, édes tejét, mely szivemet, lelkemet formálta, izmosította; melynek köszönöm, a mi vagyok, bármily kevés is, de egészen; mely iránt hálámat csak azzal a forró imával roghatom le: Isten áldja meg, Isten virágoztassa az intézetet az idők végéig!” Az üdvözlések felolvasása után megalakult az értekezlet s első tárgyalást tűzött ki kitérő-felolvasás, egyzersmind tanári székfoglaló értekezések. Egyik a Fogarasi Alberté, ki Virgilius és Horatius részeit az ő-kor szellemi hagyatékában, jelentősége a classiciai nevelésben — cím alatt, a hosszú értekezésből csak mutatóványul, érdekes erkölcsi és életképek mutatott fel, a két classicus költő remek műveit alapján. Azután Bartha Zsigmond olvassott fel, székfoglalóul, „Az energia alvó nék történetéből” érdekes részeket. Mindkettőjüknek köszönetet mondott a gyűlés, melynek mai napit tárgya ezal ki lett merítve.

Délután 2 órakor a „Két hatyu” vendéglőben 250 területű díszszob, azután a kiküldött bizottságok látnak munkájukhoz.

HIREK.

Erdélyi részek.

Kolozsvár, június 4.

— Künnle József haláláról veszünk hírt. Mély sajnálattal közöljük. A kitűnő ember elhunyt a igazi vesztés. Tevékeny, minden közművelődési ügy iránt élénk érdeklődő és cselekvő férfi volt. Erdőcsileg és anyagiilag kés volt a segítség, ha ezzel valamely humanus ügy ügynek tehetett szolgálatot. Seps-Szent-Györgyön lakott. Ott tartott nagy tekintélyű ügyvédi irodát. A forradalom végén költözött oda. Idegen eredetű volt. Azonban a legkitűnőbb székely családok egyikébe házasságon, gondolkodásban, szokásban, teljesen magyar ember lett. Oszlatlan nagybecsűléssel elnyerte egész megyéjének. Az orbai választókerület vele képviseltette magát a 75 ki országgyűlésen. Bölcs és becsületes férfi volt. A legszelebb körben elnyerte a bizalmat. A város, melyben lakott, sokat köszön neki. Az odaváló polgári iskola, a székely Mikó-tanoda s a különböző humanus intézetek egyik vezetőjüket, lelkes, áldozatkész barátjukat becsülték benne. Még javaerejében levő férfi volt. Sokat vártak a rátrai s városra tevékenységétől. Nehéz kór szegte ágyba hónapokkal ezelőtt, s tegnapi este 7 órakor örökre lezárta szemét. Áldás emlékeztető a derék, az egész férfiak!

— A színház tüzbiztonsága. Színházunkban ez ideig a pénztárhoz s a ruháthoz vezető vas-lépcsőknél kívül, a színpadról az udvarra a női, férfi földszinti öltözőkből s az emeleten lévő kári öltözőből egy-egy ajtót vették a vas-lépcsőket csatlakoztat. Ennyit cselekedtek eddig ez ismert rósz tüzbiztonsági állapot elenyésztetésére.

— Meghívás a székely történelmi alap alálói közgyűlésre. Az alap-intéző-bizottság folyó hó 8 án d. u. 4 órára a városi közgyűlési terembe az alap alálói részlete közgyűlést hirdet. Tárgyai: 1. Az intéző-bizottság jelentése. 2. Szabó Károly beszámolója munkájának állásáról. 3. Elnök, esetleg alelnök választása. 4. Az intéző-bizottság kiegészítése. Kolozsvár, jun. 4. 1889. Az intéző-bizottság megbízásából Kőváry László.

— Deáky Albertné elhunytáról a következő gyászlap adott ki:

Fájdalomtól sejtő szívvel tudatjuk Révkomáromi Deáky Albertné Csikmindszenti Tamásy Etelkának f. évi június 3 án reggeli 3 órakor, 31 éves korában, (üdvözlésbeni elhunytát. A legfőfeladólóbb szeretet sem birta őt megmenteni, megtartani. Temetése f. é. június 5 án délután 5 órakor lesz az ev. luth. vallás szertartása szerint, belmagyar-utcai 44 számú házuknál — honnan az ev. luth. temetőbeni családi sírboltba fog örök nyugalomra elhelyeztetni. E gyászos, szomorú szertartásra a rokonokat s jóbarátokat meghívjuk. Örök béke vele! Áldott legyen emléke! Kolozsvár, 1889. június 3 án. Csikmindszenti Tamásy János s neje, Andrásoffszky Erzsébet, szülői; Csikmindszenti dr. Tamásy István, testvére; Révkomáromi Deáky Albert, férje s gyermekei: Attila, Loránd, Iván; Révkomáromi Deáky Ida — dr. Asztalos Jánosné, sógorja és gyermekei. Özv. Magyar Miklós — Andrásoffszky Márta, nagynénje és gyermekei.

— Az erdélyi múzeum gyűjteményei folyó hó 9-kén, pünköst első napján nyitnak ki

mét a közlőtatásra. Kolozsvárt, június 4 én, 1889. A titkár.

— Az erdélyi gazdasági egyesület igazgató-választmánya június 5-én délután 4 órakor ülést tart az egyleti irodában (bal-közép-utca 11. sz., I. emelet), melyre a tagok tisztelettel meghívattak.

* A kolozsvári jótékony nőegylet és a siketnépek. A nőegylet az idén is rendez a sötétérő népiünnepet és pedig egészen új és változatos programmal. Azonkívül a nyári színházban műkedvelői előadást is fog a nyár folyamán rendezni, melyre már eddig kitűnő erőket nyert meg. Mindkét előadás tiszta jövedelmének egy részét a siketnéma-intézet javára szándékozik a nőegylet felajánlani.

* Himnizálás. A kerületi iskolákban s az orvosi hivatalban felváltva folynak most a himnizálások. A szülők ezuttal eléggé pontosan hozták fel gyermekeiket s az oltások jó eredményt hoztak.

* Halálos zuhanás a vonatról. Tegnapelőtt éjjel a Kolozsvár felé jövő gyorsvonatról Rév és Brátka közt egy utas, a ki kinyitotta a kocsi ajtaját, kibukott s lezuhant az árokba. A szerencsétlenséget nem vették észre az utasok s a lezuhant embert reggel észmeletlen állapotban találták meg a helyszínen, honnan Révre szállították. Itt, a nélkül, hogy magához tért volna, nem sokára meghalt, a szenvedett agyrázkódás következtében. A vasuti hatóságok intézkedtek a szükséges hatósági eljárások megtétele tárgyában. A szerencsétlenül járt ember iparos, a ki szászországi illetőségű, s most Bécsből a bükcsádi üveggyárba akart utazni.

— A kolozsvári Vörös-kereszt nő-vasztánya ma gr. Schweinitz Gyuláné elnöklete alatt tartott gyűlésén elhatározta, hogy e hó közepén róza kiállításal egybekötött elite-majális rendez, melyek részletes programját holnap számunkban közöljük.

— A ozirkusz előadásai véget értek s most már deszkasátorát is bontják széjjel; néhány nap múlva nyoma sem marad annak a szörnyű muzsikának, a mi ott esténként történt. Ez idő szerint Tordán tart előadásokat Enders társulata.

— A szombat éjjeli vérengzés tárgyában, mely a „Nebátsvirág”-ban történt, a bűnvizsgálat foly, a főtettes, Pap József, átkisérteztet a rendőrség által a kir. ügyészséghez. A sebesültek állapotában semmi változás nem állott be. Sebek igen súlyosak, de nem életveszélyesek.

— A siketnéma-intézet részére dr. Weisz József ügyvéd 2 drb. neje, Kirschner Regina 1 drb. összesen 150 frt névértékű Fröbel-rezvényt ajándékozott. Enders József cirkusz tulajdonos 10 forintot adományozott. Csiky Mihály ker. kapitány 6 frt 50 krt gyűjtött. Eből Silberer Lipót 2 frt, Marchárd 1 frt, Filep Károly 1 frt, Müller János 1 frt, Balázs Márton 1 frt, Marschalkó 50 krt adományozott. A felügyelő bizottság a nemesszívű adakozóknak hálás köszönetét nyilvánítja.

— Kirándulások. Erdélyi kirándulás Párisba. Több erdélyrészi egyesület, élén a „Brassói kereskedelmi és iparegyesület”-tel, elhatározta, hogy július vagy augusztus havi folyamán külön erdélyi kirándulást rendez Párisba. A részvételi díjak a lehető legmérsékeltetebbek lesznek és legközelebb már közzétételnek. Minthogy a kirándulásban — kellő kényelem biztosítása miatt — csak korlátozott számú utazó vehet részt, felhívattak a résztvevni kívánók, hogy siessenek az előjegyzéssel. Egyelőre előjegyzéseket elfogad már a „Brassói kereskedelmi és iparegyesület”. Az utazásban nők is részt vehetnek. Csatlakozás lesz minden erdélyi állomáson. — Keleti körút. Október hó elején hatvan tagú társaság indul két heti keleti körútra, Belgrád, Sofia, Philippopol, Konstantinápoly, Skutari, Varna, Ruszcsak, Gyurgyevó és Bukarest érintésével. A ki részt venni kíván, bővebb felvilágosítást a „Brassói kereskedelmi és iparegyesület” titkárságánál nyerhet.

* Nagy tűz dühögött szombaton, e hó 1-én este Székely-Udvarhely. Levelezőnk a következőket írja a tözvészről: Este 10 órakor a felső piacpon, öv. Derzi Károlyné házában tűz ütött ki. A város lakosságát a félrevert harangok riasztották fel, a remélt annál nagyobb volt, mert szeles idő járt. A szél a lángokat észetette s rövid idő alatt 16 ház égett, borzasztó képet nyújtván a szemlélőnek. A tűz a református collegium hátsó épületeinek bal szárnyába is belekapott, s csupán óriási erőfeszítéssel lehetett megmenteni a collegium épületét a porrá égetéstől. Tizenhat ház és három csűr égett el teljesen. A leégett épületek közül több biztosítva volt, amde sokan nagy nyomorúságra jutottak e tűzvész által. A tűz-károsultak segélyezésére a székelyudvarhelyi jót. nőegylet nagyobb összeget osztott ki. Mint egy másik tudósítónktól értesülünk, a kár meghaladja a 80,000 frtot.

* Holub felolvasása. Gyulafehérvárról írják, hogy ott Holub Emil dr. az afrikai utazó, két felolvasást tartott a tiszti kaszinó termében. A közönség nagy érdeklődéssel és figyelemmel hallgatta az érdekes felolvasásokat.

* Melvők. Brassó környékén medvék mutatkoztak. Egy iparos-segéd egyik közelében estén elejtett a város határán levő Lamlá erdőszegben egy medvét, egy máciat megsebesített. Állítása szerint azon a környéken több medve van, miért is a főkapitányság lépéseket tett hajtvadásza rendezése tárgyában.

* Új román templom. A brassói román orthodox egyházközösség felhívást bocsátott ki

összes hitorsosaihoz, egy templom építésére való adakozásra. A román orthodoxok együtt használták a belvárosi templomot a görögökkel. Amde ezek által az utóbbi időben a használati jogkétségbe vonott, s a hatóságok előtt is elvesztették az orthodoxok e tárgyban való követeléseket. Ezért szükséges most új templom.

* Hírek a Szilágyságból. A szilágymegyei Tasnádra Páky László ügyvéd a kamara ügyvédi névjegyzékbe felvételt. — Szilágymegye alszámvevőjévé br. Wesselényi Miklós főispán Oláh Lászlót nevezte ki. — Nyári mulatságot tart a szilágysomlyói önkéntes tűzoltó egyesület e hó 10-ikén Szilágysomlyón, a malom-erdőben. Mint nekünk írják, a táncvigalomra sokan készülnek. — A zilahi lövészegylet a napokban céllovézetet tartott. Ezuttal az első díjat Korbuly József zilahi lakos nyerte, míg a másodikat dr. Kiss Endre. Körülbelül 620 at lőttek. — Szilágymegye székházának kibővítésére megtartott ajánlati versenytárgyaláson Horváth Gyula, kolozsvári építész tette a legkedvezőbb ajánlatot a 44508 frt 56 krtban előirányzott építkezésekre. Ajánlata a legközelebbi megyegyűlésen bíráltatik el.

* A saison morte ellen alakult egyesület Zilahon. Mint lapunknak írják, a város intelligenciája szövetkezett, hogy a nyári napok unalmát kirándulások rendezésével elűzzék s esténként rövid időközönben táncvigalmakat rendezzenek. A társaság címe: „Összetartás”, elnöke Kerekes József tanfelügyelő, alelnöke Balogh József városi főjegyző. Már eddig annyit tettek, hogy a zilahi népkertgondoskodik átalakítására megkezdtek az intézkedéseket s minden héten két napn térzenéről gondoskodnak. Az átalakítandó népkertet, mint a közönség kedvenc mulató-helyét, már a legközelebbi napokban megnyitják.

* Lovas gyakorlat. Hétfőn a nagyszabesi törzstisztek, Waldstätten br. altábornagy vezette mellett három napig tartó gyakorlatra vonultak a környékre.

* A nagyszabesi magyar dalkör szombaton hangversenyyel egybekötött estélyt rendezett a városi redouteban. Az előadott számok igen szépen sikerültek. A hangverseny után tánc következett.

* Rabsegélyző egyesület. A szebenmegyei rabsegélyző egyesület tegnapelőtt, János Sándor törvényszéki elnök elnöklete mellett ülést tartott, melyen több rabnak segélyezését határozta el azoknak kiszabadulásának alkalmával. Brassóban a közelebből elhatározta az ottani egyesület választmánya, hogy feliratban kéri meg az igazságügyminisztert, hogy a hazai rabsegélyző egyesület közt szövetség létesüljön.

* Új védkunyhó. Az erdélyi Karpát-egylet fogarasi fiókja elhatározta, hogy a fogarasi hegyek közt, az u. n. Vacoria mare-n új védkunyhót építtet. Nemrégiben bizottság nézte meg azt a helyet, melyről szép kilátás nyílik.

* Szép esküvő folyt le — mint lapunknak írják — e hó 1-én Kalotaszegen, Gothárd Zsigmond szónoki bírtokos vendégszerető házában. Vég h Mihály, Rava jeles, ifjú lelkese esküdt ugyanis örök hűséget a házi ur kedves és művelt leányának, Idának. — Násznapok voltak a völgyben részéről Ágh Ferencz ügyvéd, a menyasszony részéről Tegledy Károly kir. járásbíró Bánffy-Hunyadról. Nászasszonyok voltak: Ágh Ferencz és Tegledy Károlyné. Vőfélyek: Kanyaró Ferencz főgymnasiumi tanár, Fekete Lajos és Bereczky Domokos, földbírtokosok, if. Gothárd Zsigmond, Tegledy Árpád, Gothárd Sándor és Gothárd Kálmán. Szószorus leányok: Gothárd Irma, Ágh Vilma, Tegledy Ida, Gothárd Matild, Fekete Teréz, Fekete Ilona és Vég h Ilona. A díszes esküvő még számosan vettek részt, köztük özvegy Tegledy Károlyné Magyaró-Kerékről, özvegy dr. Vég h Jánosné s Gothárd Sándor és neje Szóvátról, Csipkés Ödön városi alkaptány Tordáról. Az ifjú nászpárt, szép beszéd kíséretében Mózes András kolozsvári unitárius lelkész adta össze. Szerencse és boldogság kísérje a szép frigyét!

* Tűzek a vidéken. Nagy-Szebenben tegnapelőtt délután a tébolyda halottas kamarájával szemben fekvő oldalon egy csűr leégett. Az önkéntes tűzoltóság gyorsan megjelent a helyszínen s elfojtotta a tüzet. — Medgyesen a mult hó végén egy nap alatt két tűz pusztított. Reggel 8 órakor északkeleti irányban hatalmas füstfelleg látszott. Hincz és Rosenauer szállójában egy nagy kőszoborhelyiség égett. Míg a városból a tüzet oltani a nagy távolságra kijutattak, teljesen leégett az a fészterhelyiség, az összes benne levő pincheberendezések a lángok martalékaik estek. A tűz vizsgálatságából kerekedett, valószínűleg gyermekek gyufával játsztak a fészter környékén. Ugyanaz nap este 11/11 órakor a harangok ismét tüzet kongattak. „A vadász”-hoz címzett vendéglő istállója égett. Szerencsére sok lakos volt még talpon, a tűzoltóság gyorsan megjelent a helyszínen és lokalizálta a tüzet. Az istálló, a szénás csűrrel együtt, ugyszintén az élezkamarák leégtek, az istállóban levő négy ló közül az egyik megégett. A tűz valamelyik istállószozga gondatlanágából eredt.

* Vándorgyűlés. A szebenmegyei román kath. tanító-egylet ez idei második vándorgyűlést holnap, e hó 5-én tartja a nagyszabesi árvaház helyiségében.

* A brassói általános nyugdíjintézet közgyűlése Brassóban e hó 12-én délután tartotta meg.

* Műkedvelői előadás. Vasárnap kedélyesen ülték meg Ferenczy Miklós ügyvéd vendégszerető házában, Túrban, a háziaszony és kisasszony névnapját, este felé ugyanis kolozsvári műkedvelők br. Bánffy György „Krisztóttér 78.” és Delacroix „Női könyek” című vígjátékait adták elő; az előbbiben Zlamál Mariska, Ferenczy Vilma, Gámá József, Apáthy Árpád, Szabó Jenő és Ferenczy Jenő, az utóbbiban Nagy Piroksa, Zlamál Mariska, Lázár Emil, Ferenczy Géza és Jenő vettek részt. A jelenlevő közönség a műkedvelőket többször

tüntette ki tapsaival. Szünet közben Balogh Ilonka énekelt népdalokat s általános feltűnést keltett kellemes s erőteljes hangjával. Vacsora után táncra perdült az ifjúság és járt egész reggelig. A vendégek sorában ott voltak: Gáman Zsigmond és neje, Deák Pál főkapitány és neje, Zlamál Gusztáv nézdesné, Nagy Lajosné, Betegh Ferenczné (Gyeres-Szent-Király), Lázár Aurél kir. ügyész és neje (Torda), Tarsoly Kálmán és neje (Túr), továbbá Betegh Jolán, Imets Erzsé és Berta, Pozsonyi Juliska (Torda), Balogh Ilonka (Bányabük), Tóbiás Berta stb.

* Iskolalátogatás. A szent-lászlói állami el. iskolánál gróf Mikos M. ur, mint kinevezett miniszteri iskolalátogató, iskolalátogatását most tartotta meg és pedig a három tanító vezetés alatt osztályokban három nap délelőtt. Az irás-olvasás és számtanból, mint főtárgyakból, minden egyes növendék feleletét meghallgatta s az eredményteljesen meg van elégedve. Ugy a gróf, mint Cseh K. miniszteri bizos és egészségügyi tanácsos, ki a napokban vizsgálta meg a községet, csak a bérlet iskolahelyiségek szűk, cölészertlen és egészségtelen állapota ellen tettek kifogást. Ideje is volna, — írja levelezőnk — hogy ezen kulturmisióra hivatott iskola állandó épületet nyerje, vagy pedig a most megindított bérlet ügyi tárgyalás is, melynek nyomán az iskola hosszabb időre és cölészertlen helyiségekhez jutna, eredményre vezetne.

* A sorozás Szilágysomlyón a mult hét szerdáján folyt le a legelőt eredménytel, a menyinyben 17 egyén vált be katonának.

A hold kelte és nyugta

kolozsvári középúdi szerint.				
Jegyz. BRASSAI SAMUEL „Kolozsvár” számára.				
	kelte	nyugta		
Június				
K. 4. Quirinus	8.6.50 p. reggel	12.15	15	15
Sz. 6. Vendel	9.55 p. délelőtt	12	15	15
Cs. 6. Norbert	11.3	12	12	12
P. 7. Róbert	12.13 p. délut.	1	7	7
Sz. 8. Medardus	1.25	1	31	31
V. 9. Pünkösöd	2.40	1	53	53
H. 10. Pünkösöd	3.58	2	17	17

Hírek a nagyvilágból.

— A királyi család. A királyné egészségi állapotáról a legjobb hírek érkeznek. A wiesbadeni tartózkodás jótékony befolyással volt rá s Lainzban is igen jól érzi magát. A királyné különben ott is folytatja a masszegőgyógyomlót s naponként órahosszat sétál a laizai állatkertben, többnyire Mária Valéria főhercegnő kíséretében. Salvator Ferencz harczeg, Mária Valéria vőlegénye, szintén gyakran vesz részt e sétákon. Az esküvőre nézve még nem történtek megállapodások. Valószínűleg csak a jövő év március havában fog megtartatni.

Vilmos császár újabb látogatásai. Madridi diplomáciai körökben az a hír kering, hogy Vilmos német császár meg fogja látogatni a spanyol regens-királynét és a portugál királyt.

— A szabadelvű párt bankett-je, melyet Tisza Kálmán miniszterelnök tiszteletére rendeztek, tegnap délután 3 órakor vette kezdetét a Margitszigeten. A szabadelvű párt tagjai a vámházról fél három órakor induló külön hajóval mentek ki a szigetre. A Dunagőzhajózási társaság „Vesztá” nevű nagy gőzöse háromnegyed két órakor kötött ki a vámház-állománál. A hajó árbozta tele volt agagtva nemzetiszínű zászlókkal, az árboz tetején egy nagy nemzeti színű lobogó lengett, magyar koronával és címerrel. A hajó legénysége disznuháza volt öltözve. A gazdagon fellebörgött hajó nagy néptömeget csődített a Dunaparttra. Két óra tájban kisebb-nagyobb csoportokban kezdtek jönni a szabadelvű párt tagjai, azonban beszállottak a hajóra és nagyobb részük a fedélzeten foglalt helyet. A bankett lefolyásáról holnap részletesebben tudósítunk.

— A nagyváradi színházi pánik. Említettük, hogy a nagyváradi színházban csütörtök este előadás alatt tűzmaria támadt s a közönség nyakra-főre menekült a deszkabódából. Azóta megteretők a hivatalos vizsgálatait, mely a következőket derítette ki: A színházpadlára villanyos csengettyű által csakis két helyről adható jel: az ügyelő-szekerényről és a sugólyukból. Az ügyelő állítása szerint, ki a jelző készüléktől alig két lépésnyire állott, a jelzés máshonnan történt. A jelzést csak a sugó eszközölhette akképen, hogy észrevétlenül a jelzőkészülékre könykölt. A kiküldött bizottság ennél fogva elrendelte, hogy a sugólyuk mellett elhelyezett jelzőbillentyűk faburkolattal akként láttassanak el, hogy azok véletlen érintésre egyáltalában ne adhassanak jelet. A függöny lebocsátása alkalmával egy kis leány sikolya adta meg az okot a kifejelet pánikra.

— Az amerikai katasztrófa. Újabb new-yorki táviratok szerint a pennsylvaniai elárasztott vidékről érkező hírek a johnstowni katasztrófa folyton borzasztóbb színpontot tüntetik fel. A várostól keletre, 8 kilométernyire levő réservoir, mely megrepedt, 8 kilométer hosszú és negyedik kilométer széles volt. A gát tegnapelőtt délben szakadt át. Az ár betódult a városba s egész házakat sodort magával, úgy, hogy a lakosoknak nem volt idejük a menekülésre. Az elpusztított épületek számát több ezerre tesztik. Egy egész háztömbhöz nem lehet hozzáférni az ár által elsodort vasuti bid miatt. E háztömbben tűz ütött ki, mely szász meg szász ember életét fenyegette. Johnstown városába lehetlenség bejutni, mert teljesen víz veszi körül.

Pennsylvaniaiban, Marylandban, Virginiában és nyugati Virginiában minden folyó kiáradt. Mindennap óriási károkat jelentenek. A pennsylvaniai vasuton a közlekedés teljesen megakadt. A hidak és viaductok el vannak pusztítva, a vasuti vágányokat sok helyt kiemelte helyükből az ár. Jelenleg a katasztrófa vidékén nagy vihar dühög. — Az árvíz folytán 8—10,000 ember vesztette életét; a kárt 25 millió dollárra becsülik.

— A nőemancipáció ellen. A nőemancipáció kérdésében alkalmisint fordulópontra fog képezni az a felhívás, melyet több száz angol hölgy bocsátott ki az angol nőkhez s melyben elle ne nyilatkoznak annak a kívánságnak, hogy a nők a parlamenti választásoknál szavazati jogot kapjanak. A felhívás igen értelmesen körvonalozza a nők valódi munkakörét, melybe a családi tüzehelyt, a szegény- és betegsegélyzést, a népnevelést stb. vonja bele s oda konkludál, hogy a nők már természeti hivatásánál fogva más helyet kell az államban elfoglalni, mint a férfiaknak. A felhívást számos kiváló angol nő írta alá, így: St. Albans hercegné, Möller Miksáné, a híres nyelvtudós neje, lady Alma-Tadema, lady Huxley, lady Cavendish és még vagy két százan.

— Károli Gáspár emléke. Az első magyar bibliatördítő: Károli Gáspár emlékének megünnepelesére az összes hazai református egyházak nagyban készülődnek. A budapesti egyházhoz most érkezett a mozgalom élén álló sárospataki theologiai kar javaslata, melynek pontjai a következők: 1. Az ünnepet a Tiszán innen kerület rendezi. 2. Felhívást intéz az egyházkerületekhez és megyékhez. 3. Végrehajtó bizottságot szervez a kerületek püspökeiből, főgondnokai s kiváló egyházi férfiakból. 4. A pénzkezelésről intézkedik. 5. Károli élet- és jellemrajzának megírására 500 forint jutalmat tűz ki. A művet a protestáns irodalmi társaság fogja megírni. 6. A Károli-alap kamataiból 3, 5 vagy tíz évben theologiai pályamunkát jutalmaz. 7. Bibliákat vásárol a szegényebb sorsú hívek közt való kiosztására. 8. A gönczi és viszolyi egyházaknál 200—200 frtos alapítványt tesz, melynek kamatait évről évről vizsgák alkalmával jutalomdíj vagy könyvek alakjában osztják ki. A Károli-alapra a gyűjtés javában folyik.

— Párisi bérkocsin. A bécsi „Extrablatt” szerkesztőségének az a furfangos ötlete támadt, hogy egyik munkatársát, a nálunk is jól ismert Löwy Gyulát bérkocsin küldi ki Párisba. Az „Extrablatt” kemény próbára teszi ezzel a „legbécsibb” járművet, melynek kocsi különben erősen fogadkozik, hogy 20 nap alatt ugyanazon a hintón, ugyanazon lovakkal fog keresztül robogni a párisi barriére en.

CSARNOK.

Baranoff Wjera.

írta: Sacher Masoch.

Baranoff Dimitrovsz Anasztáz lelkésznek tizenegy gyermeke volt, köztük hat leánya s ezek közt a legfiatalabb Wjera.

Koránf feltette magában, hogy a kor szelleméhez képest leányainak tudományos neveltetést fog adni és tényleg igen sokat foglalkozott Wjerrával, a kit minden elképzelhető tanított; valamivel kevesebbet foglalkozott Nadeschdával, második leányával, keveset Lubowval, a harmadikkal.

Aztán megállott. A kis teremtesek, a kik hosszú hajfonatokkal ide-oda szaladgáltak, igen felzaporodtak.

Igy a többi leányok úgy nőttek fel, mint bármely más falusiak és csakhamar Nadeschdát és Lubowot körükbe vonták; csupán Wjera maradt kívülök.

E leány igen sokat költött abból a gyűmölcsből, mely a nőknek el volt s részben el van tiltva.

Wjera csakhamar fölülmulta saját apját. Több ó é nyelvet tanult meg, ugyanarra, hogy megértette az e nyelven írott könyveket és most minden felfalt, a mi keze közé került, mindent tudományos műveket, regényeket, folyóiratokat és rőpíratokat.

Csinos leányka volt, annál csinosabb, mert kerek, tőde arcán élet, szellemi élet mutatkozott s mindazonáltal annyi női hűséget megtartott, hogy ruházatát nem hanyagolta el.

Közép nagyságu, nyúlakn termete, gyors mozgulatai nagyon találtak kifejezésteljes szeméire és kis sasorához, mely égy nagy mutatót nagy ónkaratára, mint minden erőlyre, sőt lelkesedésre képes természetre.

Egy napon kijelentette szülőinek, hogy orvosi tudományokat akar tanulni.

Anyja annyira megijedt, hogy le kellett ülnie, ajka felsohajtott.

Mindketten tudták, hogy Wjerrát nem lehet tartóztatni és így senki sem tett kísérletet arra, hogy őt lebeszélje.

A leány összecsomagolta kevés holmiját, a legközelebbi állomásra ment s onan Kiewbe utazott, a hol azzal a nyakas buzgalommal, mely az orosz faj tulajdona, hozzákezdett az orvosi tanulmányokhoz.

Voltak ott más leányok, a kik ugyanazt a pályát választották. Mindnyájan ugyanazt a komolyagott tanúsították, de Wjera fölülmulta mindeniket s csakhamar kivirta a tanárok és tanulókat becsülését.

A tanulók közt Nestorovics Sergius Krubin előkelő helyet foglalt el.

Már tanulmányainak vége felé közelede, az élettan tanára mint egy segédjével bánt vele s ő számos érdekes megfigyelést tett, melyeket orvosi pályázatokban közölt.

Ez a komoly, munkás, józan ember hirtelen erdőkölőni kezdett Wjera iránt.

Fáradozott érte, mindenféleképen szolgálatára állott, sőt meg is látogatta, ő, a ki a legdagadabb családok meghívásait visszautasította.

Szerelmes volt-e Wjerskába? Udvarolt neki? Legkevésbé sem.

Mi volt tehát köztük? Azt hiszem, a leány is kitüntette őt. Csak neki nyújtotta kezét, csak ő dicsekedhetett azzal, hogy koronként egy-egy mosolyt rabolta el.

Csupán egyszer engedett meg magának valami célzást, hanem erre Wjera mosolyogva mondta:

— Nestorovics Sergius! Engem akar elbolondítani, vagy saját magát? Azt hiszem, az őn arája a tudomány s a mi engem illet, nekem szabadság kell, hogy virulhassak. Nem — nem kell iga nekem és önnök.

Krubin vállat vont és mosolygott.

Két évvel később vidéken találta Wjerrát, mint betegpótlót.

A leány annyit értett az orvosi tudományokból, mint bármely vidéki orvos, sőt többet, de mivel nem engedték meg neki, hogy tudományát önállóan érvényesíthesse, az orvosok segélyül segődött s ezeknek csakhamar nélkülözhetetlenné vált.

Krubin gyakran kért tőle tanácsot, midőn beteg ágyánál látta örködni, ezt szokta mondani:

— Épen olyan jó, mintha én magam volnék ott, sőt jobb, mert neki puhább keze van.

És ismét kinyújtotta vágyakozva a maga kezét e bárszonykezek után, de Wjera a régi maradt. Csupán nevetett:

— Ugyan Nesztorovics Szergiusz, mi jut önnek eszébe?

Vagy...

— Barátom, én őt komoly embernek tartottam.

Végül és ez volt a legfájdalmasabb:

— Doktor ur, ön téved, én hála istennek igen jól érzem magam. Egyáltalában nincs szükségem arra, hogy úterem megragassza.

Krubin schajtvá bocsátotta el a kis puha kezecskéket s valami új kötésről, vagy új felfedezett gyógyszeréről beszélt.

Mikor ismét megváltak, egy napon Plevna előtt találkoztak egy sebesült szállító-csapatban.

A törökök elleni háboru egész Oroszországból lázas izgatottságot idézett elő. Nem futólagos föllángolást, hanem erős, tartós, sajátságos lelkesedést, mely föld alatti tűzhez hasonlón, nem okoz zajt, de nem is alszik ki olyan könnyen.

Krubin, a skeptikus és Wjera, a jégszívű leány, szintén megragadtak e láng által.

A férfi orvosi szolgálatra jelentkezett, a nő betegpótló gyanánt ment és most egyszerre egy sebesült tüzer szalmaágyánál pillantottak egymásra.

— Ön az Wjerska?

— Nesztorovics Szergiusz, ez szép öntől.

— Mit mondjak akkor önöl Wjerska?

Azonban most nem volt a bókok ideje. A borzasztó harcok ezer meg ezer sebesültet, segélyre szorult halmozta össze a tábori kórházakba s a nyomor leirhatatlan volt.

(Folytatjuk.)

TÁVIRAT.

Budapest, jun. 4. A szabadelvű párt lakomája, mely tegnap délután a Margit-sziget felső vendéglőjében rendeztetett, igen emelkedett hangulatban folyt le. A miniszterelnököt a párt a legelkessebb óvációkban részesítette.

Tisza miniszterelnök, felelve Podmaniczky Frigyes báró toasztjára, kijelenté, hogy szízárdan ellent fog állani az ellenzék támadásainak, a mig ez kötelessége lesz. Beszédét így fejezte be:

„Megnyugtát engem, bármi történjék egyesekkel, hogy ezen párttal szemben azon destruktív tendenciák, melyek néha a radikalismus köpenye alatt akarják becsempészni a reakciót, máskor pedig szövetkeznek a reakcióval a radikalismus és rendbomlás érdekében: erőre, hatalomra vergődni nem fognak.” A miniszterelnök poharat a szabadelvű pártára emeli. (Viharos éljenzés.)

Szóltak még Jókai, Dedovich és György roppant hatással, a magyarhorvát testvérségre; Csernátóny Tiszára köszöntött.

A társaság délután hat órakor vizsztatért a városba.

Felölös szerkesztő: PETELEI ISTVÁN

Kiadó: AJTAI K. ALBERT

Vizgyógy-intézet

Salzburg—Parsch. 8—13

Pensio-ár 2 frt. Felvilágosítást ad Dr. Breyer.

Sz. 3252—1889.

(385 3—3)

Hirdetmény.

A tekintetes városi közönségnek f. é. május hó 19-én hozott határozata következtében a város **vendéglátóházának** újabb árverés útján bérbe adása **tizenkét egymásutáni évre** a városi közgyűlési teremben

1889. évi június hó 12-én délelőtti 10 órakor lesz.

Kikiáltási ár: **2555** frt. o. é.

Minden árverező köteles a kikiáltási ár 10%-át bántópenz gyanánt készpénzben, vagy árfolyam szerint számított értékpapirokban az árverező-bizottság kezébe letenni.

A részletes árverési feltételek az itteni kiadót hivatalnál, az árverés napjára, betekintésre bárkinek kitéve állanak.

Mi azon megjegyzéssel tétetik közzé, hogy utóajánlatok nem fogadtnak el.

A városi tanácstól.

Beszterczén, 1889. május 24-én.

Pellion,
polgármester.

Sz. 1482—1889.

(398 1—2)

Hirdetés árlejtésre.

A nagyméltóságú m. kir. igazságügyminiszterium a gyergyó-szt. miklósi kir. járásbírói **fogház** felépítését **9510 frt 90 kr.** összeg erejéig engedélyezvén, ezen munkát foganatosításának biztosítása czéljából

1889. évi június hó 15-ik napjának

délelőtti 10 órájára a gyergyó-szt. miklósi kir. járásbírói hivatalos helyiségeiben tartandó, ugy szöbeli, mint írásbeli zárt ajánlati versenytárgyalást hirdetnek.

Versenyezni ohajtókat felhívom, hogy a fentebbi munkát végrehajtásának elvállalására vonatkozó, az engedélyezett költség után számítandó s a részletes feltételekben előírt 5%-nyi bántópenzzel ellátott zárt ajánlataikat a kitűzött nap d. e. 9 órájáig, a nyíltan versenyezni ohajtók pedig szintén 5%-nyi bántópenzzel a tárgyalás megkezdése előtt, nevezett kir. járásbírói hivatalnál annál inkább beadni igyekezzenek, mivel a későbbben érkezettek figyelembe nem vétetnek.

A szóban forgó munkálatra vonatkozó műszaki művelet és részletes árlejtési feltételek nevezett kir. járásbírói hivatalnál, ezenkívül utóbbiak még a brassói, kolozsvári, székely-udvarhelyi és csikszereadi királyi ügyészségeknél naponként, a rendes hivatalos órákban megtekinthetők.

Csikszereadi, 1889. június 1-én.

A csikszereadi királyi ügyészség.

Bartha Ignác,
királyi ügyész.

Egy ügyes papirkereskedő-segéd

(detallista)
Keresetlik egy előkelő budapesti papírüzlet részére. Ajánlatok fényképpel **F. K. 3905.** alatt **Haasenstein és Vogler** hirdetési irodába Budapestre intézendők. [396 1—2]

Végrehajtási ár. hirdetmények.

Sz. 366—1889.

Hirdetmény.

(397 1—1)

A tordai kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közli, hogy Reich Ottó végrehajtónak Johágy Sámuel hagyatékát, végrehajtást szenvedő elleni 100 frt tőkekövetelés és járuléki iránti végrehajtási ügyében a tordai kir. törvényszék (a tordai kir. járásbírói) területén levő Szind. község határában fekvő, a szindi II. r. 28. sz. t. j. k. b. A + 1. sz. és a szindi I. B. 19. sz. t. j. k. b. A + 3. sz. alatti foglalt ingatlanból Johágy Sámuel hagyatékát megillető tulajdonjára az árverést, 333 frt 50 kr-ban ezen nappal megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1889. évi június hó 12-ik napján d. e. 9 órakor** ezen kir. törvényszék telekkönyvi irodájában megrendelt árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladhatni fognak.

Árverezni szándékozik tartozni az ingatlanok birtokosának 10%-át, vagyis 33 frt 50 kr. o. é. készpénzben, vagy az 1881. LX. t. c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 8333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékpénz értékéig a kikiáltott kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bántópenznek a bíróságnál előleges elhelyezésétől kikiáltott szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Tordán, 1889. évi január hó 23-ik napján.

A kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

SOLYMOSSI,
kir. törv. sz. ki. bír.

Birtokrendezési hirdetmények.

Sz. 1885—1889.

Hirdetmény.

(388 3—3)

A kövesdi általános határozatának értelmében az előmunkálatok megkezdésére, u. m. képviselői rendezése, mérnök választás és a költségelírászat elkészítése végett a határozat **folgyó évi június hó 28-án d. e. 8 órára** tűzőm ki. Kövesdi községében, a községi iroda helyiségeiben, a melyhez összes érdekelteket hirdetményileg azon figyelemmel hívom meg, miszerint egyik vagy másik meg nem jelenése a tárgyalás folyamatát megakadályozni nem fogja.

Erzsébetváros, 1889. évi május hó 27-én.

KELEMEN,
eljáró bír.

Sz. 1253—1889.

Hirdetmény.

(389 3—3)

A kis-zsöllyői legelő-szabályozási ügyben az előmunkálatok megkezdésére, u. m. képviselői rendezése, mérnök választás és a költségelírászat elkészítése végett a határozat **folgyó évi június hó 1-én d. e. 3 órára** tűzőm ki. Kis-Zsöllyő községében, a melyhez összes érdekelteket hirdetményileg azon figyelemmel hívom meg, miszerint egyik vagy másik meg nem jelenése a tárgyalás folyamatát megakadályozni nem fogja és hogy a miközben mérnök — ha azt a volt földesurak nem választásának — hivatalból fogja kinevezetni.

Erzsébetváros, 1889. évi május hó 27-én.

KELEMEN,
eljáró bír.

Sz. 1568—1889.

Hirdetmény.

(392 2—3)

Alföldi kir. törvényszék közli, hogy Dersi János és társainak ide, jelen szám alatt a **mező-újfalusi** község általános tagosítása iránt beadott kérvénye következtében, a megengedhetőség kérdésében tárgyalási határidőül **folgyó évi július hó 2-ik napjának reggeli 8 órája**, Mező-Újfalusi községben kitűzött, mire összes érdekelteket azzal idéztetnek meg, hogy a meg nem jelent felek egy foglalt tekintetű, mint a kik a tagosításba beleegyeznek és hogy a kérvény első példányát ezen bíróságnál megtekinthetik.

A kir. törvényszéknek Tordán, 1889. évi május 20-án tartott üléséből.

DAMÓKOS ANTAL,
elnök.

Sz. 2243—1889.

Hirdetmény.

(393 2—3)

Az erzsébetvárosi kir. törvényszék által ezen nappal közli, hogy **Oláh-Sáji** község határában általános tagosítása megengedhetőség feletti tárgyalásra a határozat **folgyó évi július hó 20-án d. e. 10 órára** tűztetik ki. Oláh-Sáji községében, a melyre összes érdekelteket hirdetményileg oly figyelemmel idéztetnek meg, hogy a meg nem jelent felek egy foglalt tekintetű, mint a kik a tagosításba beleegyeznek és hogy a tagosítás megengedése iránti kérés első példányát a kir. törvényszéknek betekintheik.

Az erzsébetvárosi kir. törvényszéknek 1889. évi május 27-én tartott üléséből.

NAGY LAJOS,
elnök.

Sz. 2030—1889.

Hirdetmény.

(394 2—3)

A brassói kir. törvényszék közli, hogy Csaroga János és társainak **Alsóvíst** község összes birtokosai ellen, nevezett községeli italmérségi jog arányosítása iránt benyújtott keresete folytán a megengedhetőség, az érdekeltek kinyomozása és képviselők rendezése, valamint az arányosítás megállapítása felett tartandó tárgyalás **folgyó évi július hó 8-ik napjának d. e. 10 órájára** Alsóvíst községében, a község házhoz tűztetik ki; melyre az összes érdekelteket jelen hirdetmény útján, az 1880. évi augusztus 23-án kibocsátott birt. rend. utas. 10-ik §-ában foglalt jogkövetkezmények terhe alatt, azzal idéztetnek, hogy a kereset egyik példányát a községeljáróságnál betekintheik.

Brassó, 1889. évi április hó 23-án.

A kir. törvényszék üléséből.

DEESI JÁNOS,
elnök.

Sz. 3830—1889.

Hirdetmény.

(386 3—3)

Bazád község kormasjog arányosítása tárgyában a megengedhetőség kérdése felett tárgyalási határidőül a **folgyó évi július hó 8-ik napjának d. e. 9 órája** Bazád községében tűztetik ki, mikorra is összes érdekelteket azon hozzáadással idéztetnek meg, hogy egyesek meg nem jelenése a tárgyalás megtartását akadályozza. Az arányosítási keresetnek egyik visszatartott példányát érdekelte felek ezen kir. törvényszéknek betekintheik.

A marosvásárhelyi kir. törvényszéknek 1889. május 27-én tartott üléséből.

SENYTMÁRIAI,
elnök.

Sz. 2002—1889.

Hirdetmény.

(387 3—3)

Közli, hogy a **mező-osásvási** tagosítási ügyben az előmunkálatok megkezdése, jelesen az érdekelte felek képviselőinek rendezése, a működő mérnök megválasztása és a költségelírászat elkészítése végett tárgyalási határidőül a **folgyó évi július hó 4-ik napjának d. e. 9 órájára** a hely színe. Mező-Osásvási községében kitűztetve s erre érdekelte feleket azzal idézem meg, hogy kimaradásuk a tárgyalás megtartását akadályozni nem fogja.

A kir. törvényszék, nevében Marosvásárhelyt, 1889. évi május hó 19-én.

JAKAB RUDOLF,
eljáró bír.

Van szerencsém a nagy-erdem közönség becses tudomására hozni, hogy
Kolozsvárt, belközép-utca 12. szám alatt fogászati műtermet

rendeztem be.

Készítek egy, mind **egész fogsorokat, arany-, platina- és kautschuk-foglalásban** és ezekhez a legjobb amerikai és angol gyártmányú műfogakat szolgálatom. Készítményeim jósa, valamint tartósságáról felelősséget válllok és minden igyekezelem oda fog irányulni, hogy kifogástalan és pontos kiszolgálat által a nagyérdem közönség pártfogását mielőbb kiérdemelhessem.

Teljes tisztelettel:

Adler Sándor J. Albert.

(384 7—7)

Poloskák, svábbogarak, csótánybogarak, molyok, hangyák, bolhák, legyek stb.-ket

biztosan és gyökeresen kiirtja csak az én minden rovarirtó porom

dobozokban 1 frtjával, kisebb 55 és 30 krjával. Azonkívül ajánlom különlegességeimet, u. m. sváb- és csótánybogár-irtó-por dobozokban 1 frtjával, kisebb 55 krjával; moly- és hangya-irtó-por dobozokban 1 frt, kisebb 55 kr. o. é. Elpusztíthatatlan **mérga-fújtatók**, melyek segítségével a rovar-, moly- vagy orosz bogárral egyformán szétoszorható és a legkisebb hasadékokba belvethető. Egy darab ára 40 kr. Poloska-irtó szesz butorok számára. Egy nagy üveg 60 kr., egy kis üveg 30 kr. Felülmúlhatatlan hatású **poloska-irtó szesz**, falazat számára. Festésnél, meszelésnél vagy falak mázolásánál a festékbe, mészbé vagy vakolatba keverésre alkalmas. Egy pintes üveg elegendő egy középnyagú szobára. Ára 1 frt.

Cs. és kir. szab. a maga nemében egyetlen hatású

patkány- és egér-irtó-szer.

(Nem mérge! csakis rágo állatoknak halálos.)

Egy **bádog-doboz** ára 1 frt, 6 doboz 5 frt o. é. Vidéki megrendelések 1 frton alul nem eszközölhetetnek. Nagyban vevők jutányos árlejtésben részesülnek. Az összes fentnevezett gyártmányaim megfelelő magyar és német használati utasításokkal el vannak látva. Valódi minőségben, nagy és kisebb mennyiségben kaphatók:

REISS B. vegytanl termények gyára Budapest, ten, VII. ker., király-utca 47. szám.

a hova minden írásbeli megrendelés intézendő.

Regále-megváltási kártalanítási igényeket, illetve folyósítandó kárpótlási összegeket megvásárol (326 8—*)
a kolozsvári takarékpénztár-részvénytársulat.

A LEGJOBB CZIGARETTA-PAPIR.

„Les dernières Cartouches” és „Derobant”
cigaretta-papir, **Braunstein Frères** gyárából (Páris 65. Boulevard Exelmans) a legkönnyebb és legkínzóbb.
A kereskedelemben előforduló különféle jobb cigarettapapírok előkelő tudósok által összehasonlító vegyelemzésnek alávetettek, úgy Dr. Pohl, a bécsi vegytani egyetem tanára, Dr. Liebermann tanár, a budapesti állami vegykísérleti állomás főnöke, újabb időben Dr. Soyka Hygieni tanár által a prágai német egyetemen és mindezen összehasonlító vegyelemzések mindenkor azt az eredményt adták, hogy a **Braunstein Frères** cég cigarettapapírja a legfinomabb és legjobb.
Valódi csak azon papír, melynek etikettje a mellékelt rajzhoz hasonló és **Braunstein Frères** címet viseli. Ezen cég cigarettapapírjainál minden csomag annyi lapot tartalmaz, a mennyi az etikettjen feljegyezve van.
A gyár (781 16—25)
cég alatt Bécsben I. ker., Schottenring 26. sz. alatt rakgárt tart cigarettapapírai és cigarettahüvelyei előállítására.

Braunstein Frères

„Les dernières Cartouches” és „Derobant”

cigaretta-papir, **Braunstein Frères** gyárából (Páris 65. Boulevard Exelmans) a legkönnyebb és legkínzóbb.

A kereskedelemben előforduló különféle jobb cigarettapapírok előkelő tudósok által összehasonlító vegyelemzésnek alávetettek, úgy Dr. Pohl, a bécsi vegytani egyetem tanára, Dr. Liebermann tanár, a budapesti állami vegykísérleti állomás főnöke, újabb időben Dr. Soyka Hygieni tanár által a prágai német egyetemen és mindezen összehasonlító vegyelemzések mindenkor azt az eredményt adták, hogy a **Braunstein Frères** cég cigarettapapírja a legfinomabb és legjobb.

Valódi csak azon papír, melynek etikettje a mellékelt rajzhoz hasonló és **Braunstein Frères** címet viseli. Ezen cég cigarettapapírjainál minden csomag annyi lapot tartalmaz, a mennyi az etikettjen feljegyezve van.

A gyár (781 16—25)
cég alatt Bécsben I. ker., Schottenring 26. sz. alatt rakgárt tart cigarettapapírai és cigarettahüvelyei előállítására.

Braunstein Frères

Ö CSÁSZARI ÉS APOSTOLI KIRÁLYI FELSÉGÉNEK 1888. évi november hó 4-én és 1889. január hó 25-én kelt legfelső elhatározása folytán ezen nappal megindították a

XIV-ik MAGYAR KIR. ÁLLAMSORSJÁTEK,

melynek tiszta jövedelme

még pedig annak kétfelére a magyar hírlapok nyugdíj-intézete javára, annak egy részére pedig a vágyottalan államhivatalnokok övére, az árva részre alakítandó alap, az ügyvéti közokmány, az országos adóügyi egyesület, a háromszéki „Ezerézer” jótékony-intézet, a csikszereadi közokmány, a névkönyvi lottó, a bécsi közokmány, a magyarországi közokmány, „Frobel”-nőgyelet és az északi jótékony-nőgyelet javára fog fordítani.

E sorsjáték összes, 8.997-ben megállapított nyereményei az alább következő sorsjáték szerint **160,000 frt** ragnak, és pedig:

	60,000 frttal
1 főnyeremény.	5,000
1 nyeremény	5,000
5 nyeremény egyenkint 1000 frttal	5,000
10 nyeremény egyenkint 500 frttal	5,000
50 nyeremény egyenkint 100 frttal	5,000
100 nyeremény egyenkint 50 frttal	5,000
1200 sor-nyer. egyenkint 20 frttal	24,000
2600 sor-nyer. egyenkint 10 frttal	26,000
5000 sor-nyer. egyenkint 5 frttal	25,000

A húzás visszavonhatatlanul **1889. évi június hó 27-én** történik.

Egy sorsjegy ára 2 frttal o. é. van megállapítva.

Sorsjegyek kaphatók: a lottóigazgatóságnál Budapest, (Pest, főváros, felmenet), hova a megrendelt sorsjegyek ára postaiutalvány mellett előre be kell küldeni, valamint lottó- és adóhivatalnál; a legtöbb postahivatalban, a bécsi „Mercur”-nál e minden városban és nevezetesebb helységben felállított egyéb sorsjegygépek közelében.

Magyar kir. lottóigazgatóság. **Máriássy Sándor,**

Buda, 1888. évi május hó 1-én. m. k. pénzügymin. osztálytanácsos és lottóigazgató.

Alapított 1861. József főherceg udvari

Alapított 1861. 6 cs. és kir. fensége szállítója

Buchwald Sándor

os. és kir. szab. vasbutor-gyára Budapest.

Gyár: VI. Nagy-János-utca 1. sz. Raktár: VI. Andrássy-ut 4. szám.

Saját készítményű szoba- és kerti butorok, szálloda-, vendéglő-, kávéház- és kórház-rendezések.

Árjegyzékek és mintakönyvek kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek.

Buchwald Sándor

os. és kir. szab. vasbutor-gyára Budapest.

Gyár: VI. Nagy-János-utca 1. sz. Raktár: VI. Andrássy-ut 4. szám.

Saját készítményű szoba- és kerti butorok, szálloda-, vendéglő-, kávéház- és kórház-rendezések.

Árjegyzékek és mintakönyvek kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek.

Buchwald Sándor

os. és kir. szab. vasbutor-gyára Budapest.

AJTAI K. ALBERT

dúsan felszerelt és folyton újított

MAGYAR POLGÁR

ajánlja:

Minden könyvnyomdai munkák előállítására, a diszes és egyszerű kiállítású kötetektől vagy füzetektől kezdve a legkisebb nyomtatványig.

Részvényjegyek, számlák, báli meghívók, tánczrendek, étlapok, névjegyek,

Gazdasági mag- és fűszer-árjegyzékek

gyorsan és jóízűséggel készíttetnek.

Hivatalos nyomtatványokat, megrendelésre 24 óra alatt elkészít.

Kereskedők és iparosok részére

körleveleket, talragaszokat, apróbb hirdetéseket,

stb. díszesen és olcsón kiállít.

A nyomda jelenben egy politikai napilap, két tudományos szaklap, egy időszaki folyóirat és még két más szaklap nyomtatásával van megbízva.

A nyomda 965,000 ívet dolgozik fel évenként.

Készletben kaphatók: **15 rovat** kataszteri Birtokívek, Földkönyv-ívek, Combinatoriumok.

„Erdei kihágási napló”, bekötve. Ára 60 kr. (hivatalos kiadás). — **Gyakorlati szabályzat** a magyar tűzoltó testületek részére, tízve. Ára 25 kr. Postán küldve 30 kr. — **3 és 5 kros** Marhalevél jegyzőkönyvek; **3 és 5 kros** Lóutlevél jegyzőkönyvek; Sertés-, Juh- és Kecselevél jegyzőkönyvek.

REISS B. vegytanl termények gyára Budapest, ten, VII. ker., király-utca 47. szám.

a hova minden írásbeli megrendelés intézendő.

REISS B. vegytanl termények gyára Budapest, ten, VII. ker., király-utca 47. szám.

a hova minden írásbeli megrendelés intézendő.

REISS B. vegytanl termények gyára Budapest, ten, VII. ker., király-utca 47. szám.

a hova minden írásbeli megrendelés intézendő.

REISS B. vegytanl termények gyára Budapest, ten, VII. ker., király-utca 47. szám.

a hova minden írásbeli megrendelés intézendő.